Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

Орган ЦК і МК КП(б)Б, ЦВК і СНК БССР

СНЕЖАНЬ 4 1933 г. ПАНЯДЗЕЛАК № 267 (4811) Год выдання XVII

Пролетарыі ўсіх краін, злучайцеся!

СЕНЯ У НУМАРЫ

АРТЫКУЛЫ: ПЕРАДАВЫ — XVII партз'езд сустрэць баявой падрыхтоўкай да веснавой пасеўнай кампаніі.

Вынікі і бліжэйшыя задачы правядзення нацыянальнай палітыкі на Украіне — з даклада тав. КАСІОРА С. В. на лістападаўскім аб'яднаным пленуме ЦК і ЦКК КП(б)У.

ПАСТАНОВА САКРАТАРЫЯТА ЦК КП(б)Б аб конкурсе сельсветаў.

Пісьменнікі РСФСР у гасцях у пагранічнікаў.

ЗА МЯЖОЙ.

Тав. М. ЛІТВІНАЎ прыбыў у Рым.

СССР і Чэхаславакія.

Дэкларацыя французскага прэм'ера ў палаце дэпутатаў.

XVII ПАРТЗ'ЕЗД СУСТРЭЦЬ БАЯВОЙ ПАДРЫХТОЎКАЙ ДА ВЕСНАВОЙ ПАСЕЎНАЙ КАМПАНІІ

СССР прыходзіць да XVII партыйнага з'езда як квітнеючая краіна будаўніцтва сацыялізма, стварыўшая магутны фундамант сацыялістычнай эканомікі.

З адсталай аграрнай краіны з нізкай тэхнікай, з мільёнамі непісьменных, краіна Саветаў ператварылася ў перадавую індустрыяльную дзяржаву з перадавой тэхнікай, з гігантскай прамысловасцю і самым буйным перадавым эксплярабствам у свеце.

Пад сацыялістычную сельскую гаспадарку падведзена магутная тэхнічная база. Каля 3.000 машына-трактарных станцый, сотні тысяч трактараў і складаных с.-г. машын — вось якой сілай узброены калгасы саюзгасы і калгасы. Гэта сіла расце і будзе расці з кожным днём.

Калгасны лад перамог канчаткова і беспаваротна. Няма ў свеце такой сілы, якая-б магла павярнуць сялянства на іншы шлях. Шматмільённыя масы вёскі ўпэўніліся на сваім вопыце ў перавагах калгаснага лада. Словы тав. СТАЛІНА аб ператварэнні калгаснікаў «у людзей, карыстаючыхся багаццем прадуктаў і вядучых зусім культурнае жыццё», ажыццяўляюцца.

Ужо ў гэтым годзе тысячы калгасаў БССР атрымліваюць на працадзень па 3-4 і 5 кілограмаў збожжа.

Партыя пад геніяльным кіраўніцтвам тав. СТАЛІНА не толькі павярнула працоўнае сялянства на калгасны шлях, не толькі забяспечыла калгасную вёску перадавой тэхнікай, але ў асобе палітаддзелаў дала калгаснаму ладу і лепшых арганізатараў-большэвікоў.

Зараз больш чым калі-б там ні было ад нас саміх запежыць дабіцца поўнага калгаснага багацця для ўсіх калгаснікаў. Трэба толькі захацець і мы ўжо ў будучым годзе здолеем дабіцца яшчэ больш высокага ўраджаю, яшчэ больш поўнаважнага працадня і заможнага, культурнага жыцця для ўсіх без выключэння калгаснікаў.

Усё гэта патрабуе зараз ад кожнай партыйнай арганізацыі, ад усёй масы калгаснікаў суотрэць надыходзячы XVII з'езд канкрэтнымі большэвіцкімі справамі на ўсіх участках падрыхтоўкі да вясны будучага года.

Сотні перадавых калгасаў, МТС, МТМ БССР пад кіраўніцтвам партыйных арганізацый і палітаддзелаў ужо разгарнулі вытворчы паход імя XVII партз'езда.

Заслугоўвае ўвагі практыка палітаддзелаў МТС Мінскага і Слуцкага раёнаў. Тут перадавыя калгасы і брыгады ўжо разгарнулі падрыхтоўку да XVII партз'езда. У радзе калгасаў большэвіцкай МТС ужо закончана ссыпка і ачыстка насення. Перадавыя і лепшыя брыгады абавязаліся да з'езда партыі закончыць падрыхтоўку да вясны, адрамантаваць інвентар, вывезці гной, падрыхтаваць цягавую сілу, арганізаваць гурткі па вывучэнню машын, апра і зоатэхнікі.

Калгасы БССР выканалі першую запаведзь — збожжа і бульбапастаўкі і разлічыліся за работу з МТС. Гэта дае ім зараз магчымасць выкананць і другую запаведзь — ссыпку насення.

Аднак паводле вестак з 65 раёнаў на 1 снежня насенныя фонды па бульбе ссыпаны толькі на 60 проц., а па збожжы і таго менш — на 52 проц.

Ёсць раёны, як Магілеўскі, Жлобінскі, Асіпавіцкі, Гарадоцкі, Асвейскі і Сіроцінскі, дзе ссыпана ўсяго ад 7 да 20 проц. насення збожжавых.

Гэтыя лічбы сведчаць аб тым, што ў большасці раёнаў БССР да ссыпкі насення адносяцца безадказна. Гэтай справай зусім не піруюць.

Насенне — рашаючае звяно ў падрыхтоўцы да вясны. Таму да калгасных складаў з насеннем зараз працягваюць свае рукі класавыя ворагі—кулакі і падкулачнікі, якія імкнуцца сарваць падрыхтоўку да вясны. Аб гэтым сведчыць рад фактаў з практыкі апошніх дзён. Але ў некаторых раёнах мясцовыя работнікі, замест арганізуючай работы вакоп насенных фондаў і мабілізацыі ўвагі калгасных мас, падпадаюць пад уплыў найбольш адсталай часткі калгаснікаў і падкулачнікаў.

У Сіроцінскім раёне, напрыклад, рад старшынь калгасаў прытрымліваецца той думкі, што «раз збожжа змалочана, значыць і ссыпана». У радзе калгасаў Магілеўскага і Сіроцінскага раёнаў насенныя і страхавыя фонды не ссыпаюць на той падставе, што калі «ёсць збожжа ў сэраках, дык і добра, навошта яшчэ ссыпаць». У большасці калгасаў гэтых раёнаў да апошніх дзён насення не ссыпалі, не чысцілі і не здавалі.

Ці трэба даводзіць усю шкодлівасць такіх размоў, якія на руку толькі кулаку?

Гэтыя факты сведчаць аб тым, што большасць раённых арганізацый не здолела ўзначаліць творчы ўздым калгасных мас, не разгарнула канкрэтную падрыхтоўку да XVII партз'езда на гэтым адказнейшым участку.

Калгасы Случчыны ў гонар партыйнага з'езда абавязаліся скончыць ссыпку насення да 10 снежня. Падхапіць гэтую ініцыятыву, зрабіць яе здабыткам кожнага калгаса, кожнага калгасніка — баявая задача партыйных арганізацый, палітаддзелаў.

Конь у спалучэнні з трактарам рашаюць поспех веснавой пасеўнай кампаніі. Не гледзячы на гэта, конская і трактарная цягавая сіла — гэтыя дзве важнейшыя галіны гаспадаркі — засталіся па-за ўвагай многіх партыйных арганізацый. Не выкарэнена яшчэ абязлічка ў скарыстанні і доглядзе коня.

Коня скрозь і ўсюды абдзяляюць пры размеркаванні кармоў, не гледзячы на поўную магчымасць у гэтым годзе забяспечыць коняй канцэнтраванымі кармамі.

Па рамонту трактараў БССР ідзе на самым апошнім месцы па Саюзу. Кастрычніцкі і лістападаўскі план рамонта трактараў сарваны. Гэта тлумачыцца тым, што спразу рамонта трактараў усклалі толькі на МТМ. Партыйныя арганізацыі і наркаматы далей гучных дэкларацый аб рамонце не пайшлі. Канкрэтныя дырэктывы ЦК КП(б)Б і СНК БССР аб рамонце трактараў не выконваюцца.

Такія безадказныя адносіны да конскай і трактарнай цягавай сілы далей неперапімы. Гэта ставіць пад удар сакрэтаравае правядзенне веснавой сяўбы і барацьбу за высокі ўраджай будучага года.

Большэвіцкая падрыхтоўка да XVII партз'езда патрабуе карэннага пералома на гэтых адказнейшых участках барацьбы за высокі ўраджай будучага года.

«Вялікі гонар для кожнага рабочага, работніцы, спецыяліста, калгасніка і калгасніцы стаць актыўным удзельнікам з'езда партыі і сказаць сабе:

— Я зраблю ўсё неабходнае, каб мая фабрыка, мой завод... мой калгас прышлі да партыйнага з'езда з новымі дасягненнямі».

На гэты заклік маскоўскіх рабочых рабочыя і трактарысты МТМ і МТС БССР павярнулі адказць неадкладнай ліквідацыяй прарыва на ўчастку рамонта трактараў, а калгаснікі і калгасніцы — узмацненнем увагі да насення, завяршэннем баявой падрыхтоўкі да веснавой пасеўнай кампаніі.

Партыйная ячэйка калгаса «Парыжская Комуна», Аршанскага раёна, выступіла з каштоўнейшай ініцыятывай аб арганізацыі перадз'ездаўскай перакліч нізавых калгасных партзвенняў. У сваім пісьме ў «Звяздзе» комуністы і комсамольцы калгаса «Парыжская Комуна» паказваюць, як на аснове выканання дырэктыў партыі аб перабудове партыйнай работы пад кіраўніцтвам і з дапамогай палітаддзела яны дабіліся бліскучых поспехаў у справе ператварэння калгаса ў большэвіцкі, а калгаснікаў — у заможных.

Канкрэтнымі справамі па падрыхтоўцы да веснавой пасеўнай кампаніі, па ўздыму ўраджайнасці яны абавязаліся сустрэць XVII партыйны з'езд.

Задача кожнай партыйнай ячэйкі, кожнай партгрупы, кожнага комуніста — уключыцца ў гэтую перакліч, ператварыць яе ў магутны вытворчы паход мільёнаў калгаснікаў імя XVII партз'езда.

РЫХТУЮЦЬ ВЫТВОРЧЫЯ ПАДАРУНКІ

Паведамленне аб скліканні XVII з'езда УсеКП(б) выклікала новы ўздым актыўнасці ў рабочых заводаў імя **Мясніцкова**. На цэхавых сходах рабочыя ўзялі на сябе рад канкрэтных абавязацельстваў па разгортванню падрыхтоўчай работы да з'езда. Ствараецца фонд рацыяналізатарскіх прапаноў імя XVII з'езда. На заводзе абвешчан конкурс на заваяванне гаспадарча-разрахунковымі брыгадамі назвы **імя XVII партз'езда**.

Пасажырскі і таварны цэхі абавязаліся адпрацантаваць звыш плана 4 пасажырскія вагоны і 2 ледніцы. У пасажырскім і механічным цэхах арганізуецца 9 новых гаспадарча-разрахунковых брыгад. Рамонтны цэх сваімі сіламі звыш плана ў гаданарунак з'езду ўстанаўляе капрэмонт з аб'ёмам работы на 4 тыс. рублёў у месяц.

Кровелышчыкі **Левін і Валковіч** рамонтнага цэха ўзялі на сябе абавязацельства ў парадку соцыялістычнай дапамогі пасажырскаму цэху звыш плана пакрыць два вагоны. Завод у цэлым абавязаўся выканаць снежаньскі план да 25 снежня.

В.

ХОД СПАБОРНІЦТВА ПАМІЖ БССР І ЗАХОДНЯЙ ВОБЛАСЦЮ

Загатоўлена ільнавалакна на 1 снежня

БССР	Зах. вобласць
27 проц.	31 проц.

ЗАВАЯВАЦЬ ПРАВА НА УДЗЕЛ ВА УСЕБЕЛАРУСКІМ ЗЛЁЦЕ ПЕРАДАВЫХ ІЛЬНАВОДЧЫХ КАЛГАСАЎ

Ліквідаваць адставанне БССР у спаборніцтве з Заходняй вобласцю

РАЁНЫ АДКАЗВАЮЦЬ ЗА ЗАГАТОЎКІ ІЛЬНУ ТАКСАМА ЯК І ЗА ЗБОЖЖАПАСТАЎКІ

Высокаякаснае валакно ў падарунак XVII партз'езду

Работа Ветрынскай МТС выразнае поспех барацьбы Полаччыны за лён. Яе ўдзельная вага — каля 50 проц. усяго раённага плана.

Зусім вядуча Ветрынская МТС лічылася адной з самых адсталых у ільназагатоўках.

У гэтым годзе становішча зусім змянілася. Калгасы МТС вышлі на першае месца па ўборцы, апрацоўцы і загатоўках ільну.

Лён заваяваў ганаровае месца ў рабоце МТС. Ён стаў сапраўды вядучай культурай у калгасах Ветрынскай машына-трактарнай станцыі.

Сваячасова, без страт праведзена цярабленне. Увесь лён быў убраны ў жоўтай спеласці, своячасова разасланы, вамочан і падняты са сцелішч. Амаль ні ў адным калгасе лён не быў патнёен.

Правільная арганізацыя працы, мабілізацыя калгаснікаў на барацьбу за працоўную дысцыпліну, за высокую прадукцыйнасць працы забяспечыла рад поспехаў у здачы ільну дзяржаве.

Яшчэ 15-га кастрычніка быў перавыкананы план загатовак ільнасемя ў 1.693 цэнтн.

Калгасы Ветрынскага сельсавета першымі ў раёне да кастрычніцкіх свят поўнасцю здалі ільнавалакно і па 25 лістапада выканалі 107,3 проц. плана.

Па ўсёй МТС план здачы ільнавалакна выкананы на 60,7 проц.

Рашаючую ролю ў гэтай скрасе адыграў палітаддзел МТС, узняўшы масы на барацьбу за высокі ўраджай і ўзорную якасць ільну.

У адзнаку надыходзячага XVII з'езда партыі зараз на ўсіх калгасах Ветрынскай МТС разгарнулася кругласутачная апрацоўка ільну.

Палітаддзел арганізаваў соцыялістычную дапамогу перадавых адстаючым. Калгасы Ветрынскага сельсавета паслалі брыгады ў дапамогу калгасам Нацкага сельсавета.

На ініцыятыве палітаддзела перадавыя калгасы «Мялешка», «КІМ», «Акцябр» пасылаюць буксірныя брыгады па соцыялістычнай дапамозе адпаасобным гаспадаркам адсталых сельсветаў Гарадоцкага, Бабініцкага і інш. Вызначаны 7 брыгад з 60 лепшых ударнікаў, на чале якіх пастаўлены члены партыі, апраўдаўшыя сябе на практычнай рабоце ў калгасах.

«Злёт перадавых ільнаводчых калгасаў павінен быць скліканы у Полацку», — пад гэтым лозунгам змагаюцца калгасы Ветрынскай МТС за датэрміновае выкананне плана ільназагатовак.

Н. Эрдман.

РЭЗУЛЬТАТ САМАЦЁКА

У групе неільнаводчых раёнаў **Уваравічы** па пераапрацоўцы і здачы ільнапрадукцыі займаюць амаль адно з апошніх месц. На 25 лістапада план здачы ільнавалакна выкананы толькі на 14,4 проц.

Фактычна ў большасці сельсветаў пераапрацоўка ільну нават не пачыналася. 10 сельсветаў як **Чабатовіцкі, Целяшкоўскі, Борхаўскі, Калінінскі** і іншыя не апрацавалі і не здалі дзяржаве ні аднаго фунта ільнавалакна. План здачы ільнасемя ў гэтых сельсветах выкананы толькі на 10-12 проц.

У буйнейшых калгасах — **«Чырвоны шлях», імя Будзённага, «Новае жыццё», «Першае мая»**, больш паловы ільну яшчэ ляжыць на сцелішчах, гніе.

Вакол ільназагатовак ва Уваравічах не вядзецца ніякай масавай і арганізацыйнай работы. Работнікі канторы Загатільна ўвесь час сядзяць на пуніце, у калгасах-жа зусім не бываюць. Між тым, у большасці калгасаў лён пры пераапрацоўцы зусім не сартуецца. На пункт дастаўляецца валакно ніякай якасці, кудлатае, з кастрыцай.

Апарат Загатільна засмечан класава-варожымі элементамі. Прыёмшчык **Пуцінаў** і старшы сартоўшчык **Рохлін** (абодва былыя буйныя гандляры) груба адносяцца да ільназдатчыкаў. Рохліну было дадзена заданне выехаць у сельсветы для інструктажа брыгадзіраў па пытаннях сартавання і пераапрацоўкі ільну. Рохлін выехаць адмовіўся.

Раённыя арганізацыі — райком і райвыканком — пра пераапрацоўку і загатоўку ільну ўспамінаюць вельмі рэдка, між іншым. Лепш за ўсё аб гэтым сведчыць наступны характарны факт. Не так даўно райком КП(б)Б вынес пастанову аб скліканні раённай нарады трапальшчыц. Але, прыняўшы пастанову, райком не ўжыў ніякіх мер для таго, каб правесці яе ў жыццё. Ніякай падрыхтоўчай работы да канферэнцыі ў раёне не правялі. У многіх калгасах нават не ведалі аб скліканні канферэнцыі. Канферэнцыя была сарвана. Зрыў канферэнцыі і ганебнае адставанне раёна—розультат агар тугістычнага самацёка ў рабоце раённых кіруючых і загатоўчых арганізацый.

К—ў.

Сотні ільназдатчыкаў чакаюць прыёмкі

ЧАВУСЫ.

Чавускі раён ганебна правальвае ільназагатоўкі. На 25 лістапада план загатовак ільнавалакна выкананы на 8,6 проц., а ільнатрасты—на 23,7 проц., ільнасемя —на 73,5 проц.

Асабліва адстае аднаасобны сектар, які выканаў план па валакну на 5,7 проц.

Удзельная вага аднаасобнікаў у ільназагатоўках даволі вялікая. Аднаасобнікі павінны здаць не менш 50 проц. усяго прылічваючагася з раёна валакна. Не гледзячы на гэта, сярод аднаасобнікаў не вядзецца амаль ніякай арганізуючай, масавай работы.

Ход ільнавазагатовак тармозіцца зусім нездавальняючай работай прыёмачных пунктаў. На ст. Чавусы на пуніце не хапае прыёмшчыкаў. Ля пункта стварэцца чарга. Штодзённа па 100 фурманак чакае прыёмкі. Ільназдатчыкам прыходзіцца начаваць пад адкрытым небам. Аб культурным абслугоўванні здатчыкаў ільнапрадукцыі ў Чавусах зусім не думаюць.

Загадчык пункта **Рахількін** і загадчык канторы Загатлён **Заскін** не падрыхтавалі пункт да прыёмкі ільнапрадукцыі. На пункце не хапае вагаў.

Райком партыі і райвыканком, ведаючы аб усіх гэтых фактах, не прымаюць ніякіх мер для ліквідацыі затора на чавускім пункце.

Сквернюкоў.

У МАЗЫРШЧЫНЕ АДПАЧЫВАЮЦЬ

МАЗЫР. (Ад наш. спецкора).

Мазырыччына адносіцца да неільнаводчых раёнаў. Усё-ж лён тут вяўсёды сеюць у значнай колькасці. Сёлета Мазырыччына павінна здаць 2.020 цэнт. ільнавалакна і 418 цэнт. пянькі. На 25 лістапада план здачы валакна выкананы усяго на 4,6 проц., пянькі—2,8 проц.

Фактычна загатоўкамі тэхнічных культур у раёне ніхто не кіруе. Пасля выканання плана збожжа- і бульбазагатовак у Мазырыччыне рашылі адпачыць. Усе ўпаўнаважаныя райкома адкліканы з сельсветаў.

Райком і райвыканком, каб застрахаваць сябе, прымацавалі да кожнай установы па сельсавету. Гэты метад сябе зусім не апраўдвае. Рад раённых устаноў, замест запраўднай дапамогі сельсветам і партыйным чэйкам, абмяжоўваюцца пасылкай па месцы тэхнічных работнікаў, якія нездольны правесці масавую арганізуючую работу ў калгасах і вёсках. Работнікі райкома ўсе сядзяць у горадзе.

Гэта прывяло да таго, што ў большасці калгасаў апрацоўка ільну і пянькі не арганізавана. Ільнамялкі не скарыстоўваюцца. Чатыры трактарныя мялкі стаяць на складзе.

Сярод аднаасобнікаў ніякай работы не вядзецца. Аднаасобнікі выканалі план здачы ільнапрадукцыі ўсяго на 1 проц.

Загадчык арганізаўсла райкома тав. **Каган** лічыць становішча з ільназагатоўкамі нармальным, хоць калгасы толькі зараз пачынаюць падымаць лён са сцелішчаў.

У Мазыршчыне яшчэ не зломлен кулацкі сабатаж ільназагатовак.

Мачальскі.

Тав. М. ЛІТВІНАЎ ПРЫБЫЎ У РЫМ

РЫМ, 2.

ПАСЛЯ ПРАБЫВАННЯ Ў НЕАПАЛІ тав. ЛІТВІНАЎ У СПЕЦЫЯЛЬНЫМ САЛОН-ВАГОНЕ ВЫЕХАЎ 2 СНЕЖНЯ Ў РЫМ.

У НЕАПАЛІ ТАВ. ЛІТВІНАЎ АГЛЯДАЎ ГОРАД, РУІНЫ ПАМПЕІ І САРЭНТО. ПЕРАД АД'ЕЗДАМ ЁН ЗАЯВІЎ КАРЭСПАНДЭНТУ АГЕНЦТВА «СТЭФАНІ», ШТО ЁН РАД ПРАДСТАЯЧАЙ СУСТРЭЧЫ З ГЛАВОЙ ІТАЛЬЯНСКАГА ЎРАДА І КІРАЎНІКАМІ МІНІСТЭРСТВА ЗАМЕЖНЫХ СПРАЎ, І ПАДЗЯКАВАЎ ЗА ВЕТЛІВЫ ПРЫЁМ.

У РЫМЕ НА ВАКЗАЛЕ ТАВ. ЛІТВІНАВА СУСТРЭЛІ ТАВАРЫШ МІНІСТРА ЗАМЕЖНЫХ СПРАЎ СУВІЧ, НАЧАЛЬНІК ГАБІНЕТА МІНІСТРА ЗАМЕЖНЫХ СПРАЎ АЛОІЗІ. АДКАЗНЫЯ РАБОТНІКІ ПАЎПРЭДСТВА СССР І ІНШ. З ГЭТЫМ-ЖА ЦЯГНІКОМ ПРЫБЫЛІ ПАЎПРЭД СССР тав. ПАЦЕМКІН І ІТАЛЬЯНСКІ ПАСОЛ У МАСКВЕ АТОЛІКО. З ВАКЗАЛА т. ЛІТВІНАЎ АДПРАВІЎСЯ Ў ПАЎПРЭДСТВА.

Водгукі ва Францыі і Англіі на паездку тав. Літвінава ў Італію

ПАРЫЖ, 2 снежня (БЕЛТА). Французскія палітычныя колы праяўляюць выключную зацікаўленасць да паездкі т. Літвінава ў Рым. «Тан» прысвяціла гэтай тэме перадавы артыкул і адначасова апублікавала на першай старонцы вялікую карэспандэнцыю з Рыма.

— Тое, што ініцыятыва спаткання належыць Мусаліні,—пішна газета,—паказвае, што Італія хоча ўцягнуць СССР у перагаворы аб разбраенні СССР.

— Устанаўленне афіцыяльных дыпламатычных адносін з ПАЗШ завяршыла ператварэнне СССР у важны фактар міжнароднай палітыкі—заяўляе «Тан».

— Нельга не адзначыць,—гаворыць урэшце «Тан»,— што прыезд Літвінава ў Рым супадае з кампаніяй італьянскага друку па поваду экспансіі Японіі на Блізкім Усходзе.

***

ЛОНДОН. 2 снежня (БЕЛТА).

Ангельскія газеты праяўляюць вялікую зацікаўленасць да маючай быць сустрэчы паміж Літвінавым і Мусаліні. Штотыднёвік «Спектатар» пішна, што гутарка паміж Літвінавым і Мусаліні прыцягвае ўвагу ўсяго света, паколькі мяркуецца, што ў ёй будуць за краніуты праблемы разбраення і рэарганізацыя Лігі нацый.

СССР І ЧЭХАСЛАВАКІЯ

ПРАГА, 2 снежня. (БЕЛТА).

Чэхаславацкае агенцтва паведамляе:

— Паводле вестак «Прагер тагеблат» паведамленні аб непасрэдна надыходзячым прызначэнні дэ-юрэ совецкай Расіі Чэхаславакіяй пазнаёмляюцца з аўтарытэтнага боку з той агаворкай, што, магчыма, патрабуецца яшчэ некаторы час к пачатку перагавораў.

Чакаецца, што гэтыя перагаворы павядуць да станоўчага рэзультата. Прызнанне СССР Чэхаславакіяй мела-б сваім вынікам падобны акт таксама з боку іншых краін Малой Антанты. Газета паведамляе далей, што спатканне Тытулеску з Бенешам, якое было адкладзена ў сувязі з хваробай Тытулеску, адбудзецца на бліжэйшым тыдні ў Кошыцы.

Прыезд латвійскай дэлегацыі

МАСКВА, 2 снежня (БЕЛТА) 2-га снежня прыехала ў Маскву латвійская дэлегацыя па вядзенню перагавораў аб заключэнні гандлёвага дагавора. Склад дэлегацыі: віцэ-міністр замежных спраў п. Мунтэрс, дырэктар дзяржаўнага банка Латвіі п. Озаліньш і дырэктар дэпартамента міністэрства замежных спраў п. Фройманіс.

ДЭКЛАРАЦЫЯ ФРАНЦУЗСКАГА ПРЭМ'ЕРА У ПАЛАЦЕ ДЭПУТАТАЎ

ПАРЫЖ, 2 снежня (БЕЛТА). Другога снежня ў палаце дэпутатаў выступіў старшыня совета міністраў Шотан і агаласіў урадавую дэкларацыю. Шотан звярнуў увагу палаты на неабходнасць тэрміновага вырашэння праблемы збалансавання дзяржбюджэта.

Адзначаўшы пераважаемы краінай фінансавы крызіс, запрудненні казначэйства і крэдытны характар бюджэтнага дэфіцыта, Шотан заявіў, што становішча патрабуе прыняцця тэрміновых і энергічных рашэнняў.

Шотан затым пасмяіваў супроць усмакцыўшыхся за апошні час выпадаў правых колаў супроць парламенцкага рэжыма.

— Лепшы сродак для абароны парламенцкага рэжыма, — заявіў ён,—гэта даказаць, што парламент здолен выканаць свой доўг перад краінай.

Шотан напрабаваў у палаты дэпутатаў выражэння довер'я ўраду для аднаўлення фінансаў і абароны парламентарызма і прыняцця працэдуры «надзвычайнай спешнасці» для абмеркавання фінансавага законапраекта, які павінен паводле яго слоў, «справядлівым чынам размеркаваць неабходныя ахвяры ў інтарэсах краіны».

Пераходзячы да пытанняў знешняй палітыкі, Шотан заявіў, што новы ўрад будзе працягваць традыцыйную мірную палітыку рэспубліканскай Францыі.

— Францыя,— сказаў ён,— застанецца вернай Лізе нацый і ідэі міжнароднага супрацоўніцтва, з таксама заключаным прыяцельскім згодам, саюзам і пактам. Францыя гатова ў перадачу дыпла матычных перагавораў дабіваецца паляпшэння адносін з усімі краінамі.

— Аднак, урад думае,—заявіў Шотан,—што прыватныя згоды могуць служыць справе міра толькі ў тым выпадку, калі яны не аслабяць у якой небудзь меры бяспечнасць Францыі і калі яны не будуць сушырочыць пасляваенным міжнародным абавязацельствам.

— Але ўсе гэтыя такія тэрміновыя і вялікія пытанні,— закончыў ён,—пацвяцалены праблеме адтарэўлення дзяржаўных фінансаў, што з'яўляецца адным з элементаў бяспечнасці Францыі.

Паводле слоў Гавас, частка дэкларацыі, якая закранала перагаворы з Германіяй, была ухвалена радыкал-соцыялістамі, «левай радыкальнай групай», рэспубліканскімі соцыялістамі і неасоцыялістамі. У цэлым дэкларацыя была спаткана стрымана правымі групамі, центрам і соцыялістамі.

Тая-ж дэкларацыя была абвешчана ў сенаце міністрам юстыцыі Рэйнальдзі.

ГАЛОДНЫ ПАХОД ФРАНЦУЗСКІХ БЕСПРАЦОЎНЫХ

ПАРЫЖ, 2 снежня (БЕЛТА). Другога снежня атрады беспрацоўных з Парыжскай вобласці і дэлегацыі беспрацоўных дэпартаментаў Поўначы і Сены прыбылі ў Сен-Дэні (прадмесце Парыжа). У радзе прадмесцяў Парыжа адбыліся дэманстрацыі беспрацоўных. Дэлегацыя прыбылых беспрацоўных адправілася ў палату дэпутатаў для перадачы патрабаванняў беспрацоўных. Буржуазны друк прысвячае шмат артыкулаў галоднаму паходу. Афіцыяльная зводка паказвае павялічэнне ліку беспрацоўных за апошні тыдзень на 3 тыс. чалавек.

У 18-й акрузе Парыжа адбыўся 2-х тысячны мітынг, на якім выступалі Марсель Кашэн, Дорыо і некалькі рагавых рабочых соцыялістаў. Пасля мітынга некалькі рабочых-соцыялістаў уступілі ў ком партыю.

АМЕРЫКАНСКІ МОРСКІ МІНІСТР ПАТРАБУЕ ПАВЯЛІЧЭННЯ ФЛОТА ЗЛУЧАНЫХ ШТАТАЎ

ВАШЫНГТОН, 2 снежня (БЕЛТА) Морскі міністр Свенсон у гадавой справаздачы свайго ведамства настойвае на павялічэнні флота ПАЗШ да максімальных лімітаў, дазволеных Лондонскім дагаворам, і на ўзмацненні морскай авіяцыі. У справаздачы ўказваецца, што антыяпонскія выступленні ў Кітаі ствараюць небяспеку для жыцця і інтарэсаў амерыканцаў і што ў сувязі з гэтым неабходна прыкутнасць амерыканскіх ваенных суднаў на р. Янцзы і ў іншых кітайскіх водах.

БЮДЖЭТ ВАЙНЫ

ТОКІО, 2 снежня. (БЕЛТА). Згодна паведамлення агенцтва «Сімбун рэнго», прэм'ер Саіто дабіўся згоды па пытаннях бюджэта на 1934-35 г. Паводле слоў агенцтва ў марскіх колах задаволены згодаю, маючы на ўвазе, што побач з павялічэннем марскіх расходаў атрымана запэўненне, што на працягу бюджэтнага 1934-35 г. яны змогуць атрымаць асігнаванне на пабудову яшчэ аднаго карабля, не прадугледжанага праектам бюджэта. Апрача таго за морскім ведамствам такіцута права патрабаваць дадатковых асігнаванняў.

ПАТРАБАВАННІ АДСТАЎКІ САІТО

ТОКІО, 2 снежня. (БЕЛТА). Як паведамляе агенцтва «Сімбун рэнго», праўленне фашыстскай арганізацыі Мейрынкай (звязана з буйнейшымі канцэрнамі Японіі) эноў прыняло рэзалюцыю, якая прапануе ўраду Саіто падаць у адстаўку, бо «Саіто не мае пэўнай палітыкі, не ўсвядомлівае настойлівай неабходнасці дзяржаўнай абароны і не здолен справіцца з надзвычайным становішчам, у якім знаходзіцца краіна».

КАНЦЭНТРАЦЫЯ ЯПОНСКІХ ВОЙСК У ПРАХОДАХ ВЯЛІКАЙ КІТАЙСКАЙ СЦЯНЫ

БЕЙПІН, 2 снежня (БЕЛТА). Газета «Хуабейвапьбао» указвае, што наперакор абяцанням японскіх ваенных улад аб эвакуацыі праходаў Вялікай Кітайскай сцяны, колькасць японскіх войск у Маланьюй (на Паўночны ўсход ад Бейпіна) павялічваецца і зараз перавышае 2 тыс. Звыш тысячы кітайскіх рабочых працуюць на пабудове японскага аэрадрома. З Цзіньчкоў у гэты раён прыбыла плошчадка ваенных аэрапланаў.

Згодна паведамлення той-жа газеты, японскія ваенныя ўлады перагварылі Долонор (правінцыя Чахар) у мангольскі «Аўтаномны раён» і ўключылі ў яго прылягаючыя мангольскія раёны.

— Такім чынам,—піша газета, — патрабаванні японскіх ваенных улад аб размяшчэнні японскіх войск у Лочоне, узмацненне япона-манчжурскіх сіл у Долоноры і Маланьюй, а таксама пабудова аэрадрома ў Сахацзяна (на ўсход ад Маланьюй) указваюць, што японскія ваенныя ўлады паракейшаму ажыццяўляюць планы па арганізацыі серыі ваенных баз у Паўночным Кітаі.

Линейная калибровочная мишень LRT-BE4-V2

ВЫНІКІ І БЛІЖЭЙШЫЯ ЗАДАЧЫ ПРАВЯДЗЕННЯ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ ПАЛІТЫКІ НА УКРАІНЕ

З даклада тав. КАСІОРА С. В. на лістападаўскім аб'яднаным пленуме ЦК і ЦКК КП(б)У

II. ПРОЛЕТАРСКІ ІНТЭРНАЦЫЯНАЛІЗМ СУПРОЦЬ НАЦЫЯНАЛІЗМА

Без Кастрычніцкай рэволюцыі немагчыма было вызваленне украінскага народа ад нацыянальнага ўціску

Ці магчыма было нацыянальнае вызваленне мільёнаў працоўных украінскага народа без Кастрычніцкай рэволюцыі, без сумеснай барацьбы рабочых і сялян Украіны з рускімі рабочымі? Без Кастрычніцкай рэволюцыі, без сумеснай барацьбы з рускімі рабочымі, вызвалення рабочых і сялян Украіны не магло-б быць. Калі пасля Лютаўскай рэволюцыі на чале ўлады аказалася буржуазія, Мілюкоў, потым Керанскі, што адбывалася ў той перыяд у нацыянальных рэспубліках—у Грузіі, на Украіне, у іншых рэспубліках, калі на чале ўлады аказаліся нацыяналісты? Таксама, як і ўрад Керанскага, але толькі прыкрываючыся фальшывым рэволюцыйным сцягам і нацыянальнымі лозунгамі, гэтыя нацыянальныя ўрады на справе змагаліся за захаванне ўлады буржуазіі. Усе нацыяналістычныя ўрады, у тым ліку і Украінская цэнтральная рада, прыкрываючыся лозунгамі аб «адзінстве нацыі», на справе змагаліся за захаванне і ўмацаванне ўлады буржуазіі, толькі сваёй, мясцовай, нацыянальнай буржуазіі, за стварэнне сваёй уласнай эксплаататарскай дзяржавы. Што мелі-б рабочыя і сяляне, батракі і беднякі Украіны, калі-б гэтыя нацыяналісты ўрады накшталт урада Вінічанкі, Пятлюры, Гетмана і інш. здолелі ўкраінскіх працоўных застаўся на чале ўлады? Рабочыя і сяляне Украіны атрымалі-б толькі другога гаспадара, яны атрымалі-б толькі аднаго эксплаататара вамест другога.

Рабочыя і сяляне Украіны быстра зразумелі, што гэта за «нацыянальнае вызваленне», якое ім абяцаюць, і ў чым сутнасць лозунга аб «адзінстве украінскай нацыі», зразумелі, што гэта нішто іншае, як маска, жульніцкі сцяг для захаплення панавання нацыянальных памешчыкаў і капіталістаў. Рабочыя і сяляне Украіны, гаварыўшыя на адной нацыянальнай мове з Вінічанка і Пятлюрай, але на розных класавых мовах, зразумелі, што без таго, каб скінуць уладу памешчыкаў і буржуазіі, ім не дабіцца свайго вызвалення. Асабліва гэта стала ясна тады, калі рабочы клас Расіі пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў скінуў стаўленікаў буржуазіі—Керанскага, меншэвікоў і эсэраў і ўстанавіў цык татуру пролетарыята. Кастрычніцкая рэволюцыя адкрыла вочы рабочым і сялянам Украіны, з асаблівай сілай агаліла класавую сутнасць нацыяналістычных урадаў. Сяляне марылі прагнаць памешчыкаў, забраць у іх зямлю, а «нацыянальны» ўрад не толькі не прагнаў памешчыкаў, калі далістаў, а ўсямерна ўмацоўваў іх панаванне.

Асабліва праявілі сябе такія Вінічанка, Пятлюра і інш. нацыяналісты, калі сталі перад рэальнай перспэктывай пролетарскай рэволюцыі на Украіне. Яны пайшлі на паклон да немцаў, французаў, палякаў, прадаючы ім Украіну гуртом і ў раздроб, каб разам з душыць рабочых і сялян сваёй нацыянальнасці, тых-жа украінцаў. Яны пайшлі на саюз з Каледзіным і Дзянікіным. Тут лозунг «адзінства нацыі» аніяк, усе яны выключна дружна апанаваліся супроць рабочых і сялян Украіны.

Украінская рабочая і сяляне, раскуёўшы сутнасць нацыяналістычных урадаў і нацыяналістычных партый, разам з расійскімі рабочымі і сялянамі павялі барацьбу супроць эксплаататараў і сваёй, і чужой нацыянальнасці, зрабілі тое, чаму вучыла іх наша партыя, чаму вучыў увесь вопыт барацьбы рабочага класа з прыгнятальнікамі.

У гэтай сумеснай барацьбе стварыўся і ўмацаваўся саюз рускіх рабочых і сялян з украінскімі, умацаваўся ён на аснове класавай салідарнасці, на аснове барацьбы за вырашэнне асноўнай задачы—звяржання ўлады буржуазіі і памешчыкаў.

Яшчэ перад рэволюцыяй, у 1916 годзе, Ленін так фармуляваў задачы рабочага класа і Расіі і прыгнечаных нацыянальнасцей у галіне нацыянальнай палітыкі:

«Пролетарыят (прыгнятаючых нацый) павінен патрабаваць свабоды палітычнага аддзялення калоній і нацый, прыгнятаемых «яго» нацыяй. У адваротным выпадку інтэрнацыяналізм пролетарыята застанецца пустым і славесным; ні давер'е, ні класавая салідарнасць паміж рабочымі прыгнечанай і прыгнятаючай нацыі немагчымы».

І далей:

«З другога боку сацыялісты прыгнечаных нацый павінны ў асабліва'васці адстойваць і праводзіць у жыццё поўнае і безумоўнае, у тым ліку арганізацыйнае адзінства рабочых прыгнечанай нацыі з рабочымі прыгнятаючай нацыі. Без гэтага немагчыма адстаяць самастойную палітыку пролетарыята і яго класавую салідарнасць з пролетарыятам другіх краін пры ўсіх і ўсякіх прадзелках, здрадах і машэнніцтвах буржуазіі, бо буржуазія прыгнечаных нацый заўсёды ператварае лозунгі нацыянальнага вызвалення ў абман рабочых» (ЛЕНІН. «Социялистычная рэволюцыя і права нацый на самавызначэнне». Том XIX, 2-е выд., стар. 41).

Гэта праграма нашай большэвіцкай партыі. Гэту праграму ажыццяўлялі на справе рабочыя і сяляне усіх нацыянальнасцей нашага Саюза ў сумеснай і дружнай барацьбе супроць капіталістаў, незалежна ад нацыянальнасцей.

Ленінскае раз выкрываў усялякі мапшэнікаў—буржуазных і дробна-буржуазных, якія, прыкрываючыся размовамі аб «агульна-нацыянальнай культуры, на справе праводзілі культуру буржуазную. Ленін гаварыў, што няма абстрактнай, адзінанай нацыянальнай культуры наогул, а ёсць культура класавая—або буржуазная, або пролетарская. Хто за адзінаную нацыянальную культуру наогул, той на справе за культуру буржуазную, той супроць пролетарыята.

Як стаяла справа з разуменнем задач нацыянальнай палітыкі на Украіне ў КП(б)У, якая з першых крокаў барацьбы, разгарнуўшайся на Украіне, стала на чале рабочых і сялянскіх мас?

Намала ёсць у нас аматараў расказваць, што КП(б)У тады, у першыя гады рэволюцыі, займала няправільную пазіцыю ў нацыянальным пытанні. Многія з былых членаў дробна-буржуазных нацыяналістычных партый, партый эгоістскіх, потым упайшоўшыя ў рады нашай партыі, вельмі ахвотна гавораць аб тым, што, вядома, мы, маё, украінскія социял-дэмакраты і барацьбісты, пашлі-б у комуністычную партыю і раней, калі-б у комуністаў у той час была правільная нацыянальная палітыка. Таварышы, гэта фальш, гэта паклёп. У ленінскай партыі была выразная і ясная праграма ў нацыянальным пытанні, праграма, цесна звязаная з асноўнай задачай—звяржэннем улады памешчыкаў і буржуазіі. Калі нават сярод асобных членаў партыі і ў асобных партыйных арганізацыях у той перыяд у нацыянальным пытанні і была покатая блытаніна, то лінія партыі ў дадым і ў гэтых адносінах зусім была ясная. Яна з патрэбнай чоткасцю вызначана Леніным. Гэта лінія нашай партыі на першае месца высоўвала адзіны фронт рабочых і сялян усіх нацыянальнасцей для звяржэння памешчыкаў і капіталістаў. Іменна таму за намі, за большэвікамі, на Украіне ішлі найшырэйшыя масы, ішлі і бліжняцка-серадняцкія масы сялянства, якія больш за ўсё адурманьваліся нацыяналістычнымі лозунгамі. Іменна дзякуючы гэтай правільнай, большэвіцкай лініі мы перамаглі, перамагла пролетарская рэволюцыя на Украіне.

Як толькі рабочыя і сялянскія масы раскусілі класавы змест нацыяналістычных лозунгаў, яны пачалі масамі адыходзіць з-пад сцягаў эгоістскіх партый і ішлі да нас, большэвікоў, для таго, каб разам з намі, пад нашым кіраўніцтвам змагацца супроць нацыянальных эгоістскіх правадыроў, супроць украінскай буржуазіі, за Совецкую Украіну. Тут і пачынаецца працэс распада гэтых дробнабуржуазных эгоістскіх партый—украінскіх социял-дэмакратаў, барацьбістаў і інш.

У гэтых партыях былі, безумоўна, і рэвалюцыйныя элементы, ашуканыя эгоістамі прапагандай фальшывымі лозунгамі. У працэсе барацьбы за пролетарскую дыктатуру на Украіне адбылася ліквідацыя рада нацыянальных дробнабуржуазных партый—у тым ліку партыі барацьбістаў, і значная частка членаў гэтых партый перайшла да нас. Але разам з імі ў партыю ўвайшло нямала нацыяналістычных дробнабуржуазных элементаў.

Мы памятаем перыяд ліквідацыі партыі барацьбістаў. Рэвалюцыйная частка гэтай партыі на чэсному шляху шла да нас, разам з намі вяла барацьбу за ўладу Советаў. Значная частка з іх, уваходзячы ў нашу партыю, перавыхавалася ў духу большэвікоў, асімілявалася ў нашых радах, арабілася сапраўдным большэвікам-ленінцам і нага ў нагу з усёй партыяй паслядоўна, да канца змагалася і змагаецца супроць усялякага нацыяналізма — за социялізм. Перад другой часткай барацьбістаў, скрытна - нацыяналістычнай, стала дылема—або перайсці ў лагер адкрытай контр-рэволюцыі, або прыстаць да совецкай улады. І гэтыя нацыяналістычныя элементы, пераканаўшыся, што партыя наша моцная, магутная, што за ёю мільёны рабочых і сялян, што адкрытая барацьба з ёю немагчыма,—застаўшыся на нацыяналістычных сваіх пазіцыях, пашлі ў нашу партыю, марачы завалодаць яе з сярэдзіны. Пазней да іх далучыліся эгаісты, а таксама нямала нацыяналістычных элементаў прынята было ў КП(б)Ун працаўрада год, пасля канчатковай перамогі пролетарскай рэволюцыі. З гэтымі нацыяналістычнымі элементамі нашай партыі ўвесь час прыходзілася весці ўпартую барацьбу. Успомніце барацьбу, якую КП(б)У правяла з групай Лапчынскага, і асабліва з Шумскім і шумскіямам. Барацьба за чыстату нашых радоў, за вызбаўленне ад усяго чужога, небольшэвіцкага, ішла ўвесь час.

Нямала было і ёсць у нас выпадкаў фальсіфікацыі гісторыі рэволюцыйнай барацьбы на Украіне, фальсіфікацыі гісторыі нашай партыі. Гэта выразілася, у прыватнасці, і ў няправільнай ацэнцы эгоістскіх партый і Цэнтральнай рады, у надаванні ім рэволюцыйнай ролі, якой яны не адыгрывалі.

Гэтым спробам нацыяналістычна настроеных элементаў і простых нацыяналістаў сказіць, утаіць сапраўдную сталыпінчна справы мы павінны процістаўляць нашу большэвіцкую ацэнку нацыяналістычных і нацыянал-эгоістскіх партый, у тым ліку Цэнтральнай рады.

Сапраўдным і адзіным посьбітам нацыянальнага вызвалення працоўных на Украіне з'яўляўся і з'яўляецца кіруемы комуністычнай партыяй рабочы клас. Рабочы клас, як найбольш рэволюцыйны, кіраваў усёй барацьбой за перамогу Кастрычніцкай рэволюцыі на Украіне і з'яўляецца ў той-жа час посьбітам сапраўднага нацыянальнага вызвалення украінскіх працоўных мас. Супроць гэтага вызвалення на справе зматаліся украінскія социял-дэмакраты, эсэры, партыі, якія ўваходзілі ў Цэнтральную раду. У гэтым сутнасць пытання. Вось якая сапраўдная гісторыя рэволюцыйнай барацьбы на Украіне.

Мы не дазволім нікому фальсіфікаваць сапраўднай гісторыі вызвалення працоўных мас Украіны. Мы ніколі не дазволім наводзіць паклёпы на нашу партыю. Толькі наша партыя павяла рабочы клас і сялянства Украіны на барацьбу за поўнае нацыянальнае вызваленне працоўных Украіны і яны брацкай памамозе рускага рабочага класа гэтага вызвалення дабіліся.

XII з'езд РКП(б) у сваёй рэзалюцыі па нацыянальнаму пытанню так ацэньвае ролю Кастрычніцкай рэволюцыі ў разняволенні нацыянальнасцей.

«Кастрычніцкая рэволюцыя адным ударам разарвала панцуг на цыянальнага прыгнечання, перавярнула старыя адносіны паміж народамі, падарвала старую нацыянальную варожасць, расчысціла глебу для супрацоўніцтва народаў і заваявала рускаму пролетарыяту давер'е яго іншанацыянальных братоў не толькі ў Расіі, але і ў Эўропе і Азіі. Наўрад ці трэба даказваць, што без такога давер'я рускі пролетарыят не змог-бы перамагчы Калчака і Дзянікіна, Юдзеніча і Врангеля. З другога боку, несумненна, што прыгнечаныя нацыянальнасці не змаглі-б дабіцца свайго вызвалення па-за устанаўлення ў центры Расіі дыктатуры пролетарыята».

Адзінства дзеянняў працоўных розных нацыянальнасцей і выманёўра разгром усёй контр-рэволюцыі, крах інтэрвенцыі, гіганцкі размах социялістычнага будаўніцтва Саюза ў цэлым і ласобных нацыянальных рэспублік, у тым ліку і Украінскай.

Гаворачы аб Украіне ў «Критических заметках по национальному вопросу», Владзімір Ільіч пісаў:

«Пры адзіным дзеянні пролетарыяў вялікарускіх і украінскіх, свабодная Украіна МАГЧЫМА, без такога адзінства аб ёй не можа быць і гутаркі».

Цяпер можна сказаць, выходзячы з вопыта шматгадовай барацьбы, што калі-б не было яднання пролетарыята і сялян—украінцаў і рускіх, не было-б у нас социялістычнай Украіны, а была-б яна пятлюраўскай, дзянікінскай, нямецкай каланіяй, а гэта была-б катарга для працоўных. Толькі дзякуючы падтрымцы рускага пролетарыята, дапамозе з яго боку, рабочы клас і сялянства Украіны пад кіраўніцтвам комуністычнай партыі, стварылі социялістычную, свабодную ад нацыянальнага ўціску Украіну, перад якой адкрываюцца такія вялізарнейшыя перспэктывы, аб якіх пры капіталізме не магла і марыць.

Аберагаць, умацоўваць Совецкі Саюз—вышэйшае дасягненне Кастрычніцкай рэволюцыі

Наша партыя, як авангард рабочага класа, на ўсіх этапах рэволюцыйнай барацьбы высоўвала ў нацыянальным пытанні лозунг інтэрнацыянальнага адзінства працоўных—пролетарскі інтэрнацыяналізм—супроць буржуазнага нацыяналізма. Гэта два ўзаімна процілеглыя, узаемна выключаючыя адзін аднаго лозунгі. Наконт гэтага Ленін пісаў:

«Буржуазны нацыяналізм і пролетарскі інтэрнацыяналізм — вось два непрымірымы варожыя лозунгі, адпавядаючыя двум вялікім класавым лагерам усяго капіталістычнага свету і выражаючыя ДВЗЕ палітыкі (больш таго: два светапогляды) у нацыянальным пытанні».

(Ленін: «Критические заметки по национальному вопросу», 2-е выд., т. XVII, стар. 139).

Тав. Сталін у артыкуле «Аб міжнародным характары Кастрычніцкай рэволюцыі» па гэтаму-ж пытанню сказаў наступнае:

«Звергнуўшы памешчыкаў і капіталістаў, Кастрычніцкая рэволюцыя разбіла панцуг нацыянальна-каланіяльнага ўціску і вызваліла ад яго ўсе без выключэння прыгнечаныя народы абшырнай дзяржавы. Пролетарыят не можа вызваліць сябе, не вызваліўшы прыгнечаных народаў. Характэрнай рысай Кастрычніцкай рэволюцыі з'яўляецца той факт, што яна правяла ў СССР гэтыя нацыянальна-каланіяльныя рэволюцыі не пад сцягам нацыянальнай варожасці і міжнацыянальных сутычак, а пад сцягам узаемнага давер'я і брацкага аблажэння рабочых і сялян нацыянальнасцей СССР, не ў імя НАЦЫЯНАЛІЗМА, а ў імя ІНТЭРНАЦЫЯНАЛІЗМА, а ў імя ІНТЭРНАЦЫЯНАЛІЗМА».

Вось, таварышы, у чым найвялікшая заслуга Кастрычніцкай рэволюцыі, у чым асноўная ўмова і прычына яе перамогі, вось што з'яўляецца запрукай далейшых перамог. У справе социялістычнага будаўніцтва.

Таварышы! Дзве лініі—пролетарскі інтэрнацыяналізм, з аднаго боку, і нацыяналізм, з другога,—засталіся і зараз. Пад сцягам нацыяналізма рэшткі разбітых эксплаататарскіх класаў змагаюцца за аднаўленне, за рэстаўрацыю буржуазна-памешчыцкага ладу. Пад сцягам пролетарскага інтэрнацыяналізма наша партыя і рабочы клас змагаюцца за поўную і сапраўдную ліквідацыю рэшткаў і жаданняў чужога і нацыянальнага ўціску. Ніякай палавінчатасці, ніякіх кампрамісаў, ніякага прымірэння гэтых двух ліній, двух лозунгаў быць не можа. Рабочы клас не мог-бы ў жорсткай барацьбе з класавым ворагам перамагчы, калі-б ён не змагаў ся за інтэрнацыянальнае адзінства працоўных, калі-б ён гэтага адзінства не ажыццяўляў. Гэта адна з асноўных запаведзей ленінізма.

З асабліва сілай лозунг барацьбы за пролетарскі інтэрнацыяналізм супроць буржуазнага нацыяналізма неабходна завастрыць зараз, шырока растлумачыць яго масам, бо зараз гэта ёсць асноўнае і галоўнае ў барацьбе за правільнае правядзенне ленінскай нацыянальнай палітыкі.

Не трэба забываць, што нацыянальная фобія была і ёсць мацнейшай і самай вострай зброяй у руках буржуазіі і памешчыкаў у барацьбе за сваё класавае панаванне. Іры дагамозе гэтай зброі буржуазія, пануючыя класы не раз разбівалі адзіны фронт працоўных, не раз вырывалі з іх рук амаль завершаную перамогу. Распальваючы нацыянальныя забабоны, яны перашкаджалі чнуртаванню рэволюцыйных сіл і гэтым захоўвалі сваю ўладу.

Наша партыя, рэволюцыйны рабочы клас заўсёды вялі самую жорсткую, самую бязлітасную барацьбу супроць нацыянальнай розні за адзінства працоўных усіх нацыянальнасцей, супроць эксплаататараў і «сваёй» і «чужой» нацыянальнасці. У гэтай барацьбе мы заўсёды вострасць асабліва накіроўвалі супроць згодніцкай з нацыяналістычнага лагера, якія ў найбольш подлай форме атручвалі працоўных нацыяналістычнымі лозунгамі. Недарма Владзімір Ільіч у цэлым радзе сваіх артыкулаў яшчэ ў дарэволюцыйны час з асаблівай рашучасцю і вострасцю выступаў супроць меншавікоў, бундаўцаў, супроць украінскіх социял-дэмакратаў, супроць Данцовых, Юркевічаў і інш., як роўна і супроць рускіх нацыяналістаў. Так рэзка Ленін выступаў імянна таму, што ўся гэта самая подлая з подлых нацыяналістычная работа згодніцкіх партый наносіла самую жорсткую шкоду справе рабочага класа ў мінулым, наносіць гэту шкоду і зараз.

Буржуазія часта і вельмі добра скарыстоўвае існуючыя яшчэ ў масах, асабліва сялянства, нацыянальныя забабоны, распальваючы нацыянальную варожасць паміж пасобнымі нацыянальнасцямі, сеючы нацыянальную рознь. Трэба мець на ўвазе, што нацыянальныя забабоны моцна і глыбока ўкараніліся ў асяроддзе асабліва сялянства, асабліва былых прыгнечаных нацыянальнасцей, яны доўга заставацца яшчэ ў быту. Буржуазія гэта дасканала разумее і таму так настойліва гэту зброю нацыянальнай варожасці адточвае і скарыстоўвае ў сваёй барацьбе супроць пролетарыята.

Сеючы нацыянальную варожасць, буржуазія імкнецца разбіць адзінства народаў СССР, адарваць Украіну ад СССР для таго, каб аднавіць на Украіне ўладу памешчыкаў і капіталістаў. Мы з усёй большэвіцкай рашучасцю нацыяналістычнай атруце панаванне процістаўіць умацаванне пролетарскага інтэрнацыяналізма, брацкага адзінства народаў СССР, аберагаць гэта адзінства, выхоўваць у духу інтэрнацыяналізма ўсю нашу партыю, рабочых, калгаснікаў, усіх працоўных.

Саюз Совецкіх Социялістычных Рэспублік з'яўляецца вялізарнейшым завяваннем сумеснай рэволюцыйнай барацьбы рускага рабочага класа, рабочых і сялян Украіны і іншых нацыянальнасцей. Брацкае аблажэнне працоўных усіх нацыянальнасцей былой царскай Расіі склалася ў самай жорсткай барацьбе за іх вызваленне. Але формы гэтага аб'яднання рабочага класа і сялянства розных нацыянальнасцей на розных этапах змяняліся, пачынаючы ад супольнага выступлення партызанскіх атрадаў і рабочых, атрадаў Чырвонай гвардыі аж да стварэння Саюза Совецкіх Социялістычных Рэспублік. Вось, таварышы, як гэта характарызуе рэзалюцыя XII з'езда РКП(б).

«Але рэзультаты Кастрычніцкай рэволюцыі не вычэрпваюць знішчэннем нацыянальнага ўціску, стварэннем глебы для аб'яднання народаў. У ходзе свайго развіцця Кастрычніцкая рэволюцыя выпрацавала яшчэ формы гэтага аб'яднання, асабліва па асноўных лініі, па якіх павінна будавацца аб'яднанне народаў у адну саюзную дзяржаву. У першы перыяд рэволюцыі, калі працоўныя масы нацыянальнасцей упершыню адчулі сябе самастойнымі нацыянальнымі велічынямі, між тым як пагроза замежнай інтэрвенцыі не прадстаўляла яшчэ рэальнай небяспекі, — супрацоўніцтва народаў не мела яшчэ зусім акрэсланай, строга ўстаналёўшайся формы. У перыяд грамадзянскай вайны і інтэрвенцыі, калі інтэрэсы ваеннай самаабароны нацыянальных рэспублік выступілі на першы плян, між тым як пытанні гаспадарчага будаўніцтва не стаялі яшчэ на чарзе, супрацоўніцтва прыняло форму ваеннага саюза. Нарэшце, у перыяд пасляваенны, калі пытанні адналення раз бураных вайной прадукцыйных сіл сталі на першую чаргу, ваенны саюз быў дапоўнен саюзам гаспадарчым. Аб'яднанне нацыянальных рэспублік у Саюз Совецкіх Рэспублік з'яўляецца заключным этапам развіцця форм супрацоўніцтва, прыняўшым на гэты раз характар ваенна-гаспадарчага і палітычнага аб'яднання народаў у адзіную шматнацыянальную совецкую дзяржаву».

Саюз Совецкіх Социялістычных Рэспублік, такім чынам з'яўляецца вышэйшым дасягненнем Кастрычніцкай рэволюцыі, вышэйшай формай узаемнага супрацоўніцтва рабочых і сялян нацыянальнасцей совецкай дзяржавы.

Тав. Сталін у артыкуле «Аб міжнародным характары Кастрычніцкай рэволюцыі» гаворыць:

«Ранай «прынята было» думаць, што адзіным метадам вызвалення прыгнечаных народаў з'яўляецца метад буржуазнага нацыяналізма, метад адпадзення нацый адна ад другой, метад іх раз'яднання, метад узмацнення нацыянальнай варожасці паміж працоўнымі масамі розных нацый.

Цяпер гэту легенду трэба пісаць абвергнутай. Адным з важнейшых рэзультатаў Кастрычніцкай рэволюцыі з'яўляецца той факт, што яна нанесла гэтай легендзе смяротны ўдар, паказаўшы на справе магчымасць і мэтазгоднасць пролетарскага інтэрнацыянальнага метада вызвалення прыгнечаных народаў, як адзіна правільнага метада, паказаўшы на справе магчымасць і мэтазгоднасць брацкага саюза рабочых і сялян самых розных народаў на пачатках добраахвотнасці і інтэрнацыяналізма. Існаванне Саюза Совецкіх Социялістычных Рэспублік, які з'яўляецца правобразам будучага аб'яднання працоўных усіх краін у адзіную сусветнай гаспадарцы, не можа не служыць простым таму доказам».

Саюз Совецкіх Социялістычных Рэспублік — гэта вышэйшае дасягненне Кастрычніцкай рэволюцыі, вышэйшае завяванне інтэрнацыяналізма—мы павінны пільна аберагаць і абараняць. Яна, што аб'яднанне і адзінства дзеянняў нацыянальнасцей дыктуецца ўзаемнымі інтэрэсамі рабочых і сялян Украіны, інтэрэсамі рабочых і сялян Расіі і ўсяго СССР. Гэта ёсць асноўны, галоўны ўрэдак барацьбы за канчатковае, сапраўднае вызваленне нацыянальнасцей і ліквідацыю ўсіх іх рэшткаў ранейшага эканамічнага і нацыянальнага ўціску. ліквідацыю ранейшага каланіяльнага становішча.

Барацьба з нацыяналізмам не спыняецца. Пад нацыянальным сцягам вядуць барацьбу з совецкай дзяржавай і украінская буржуазія і польскія памешчыкі і капіталісты, і германскія фашысты, і рускія белагвардзейцы. З яшчэ большай настойлівасцю і большэвіцкай цвёрдасцю мы павінны бязлітасна выкрываць усялякіх, без выключэння, нацыяналістаў. Ні малейшай паблажкі, ні малейшага жалю, ніякага прымірэнцтва да іх быць не можа. Той, хто проста або ўскосна падрывае адзінства СССР, сее нацыянальную рознь, — з'яўляецца самым сапраўдным ворагам рабочага класа, як бы тонка ён сваю работу не маскаваў, бо гэтым ён падрывае асновы пролетарскай дыктатуры, робіць на боку польскай, рускай, украінскай буржуазіі.

III. УКРАІНСКІЯ НАЦЫЯНАЛІСТЫ НА СЛУЖБЕ Ў ЗАМЕЖНЫХ ПАМЕШЧЫКАЎ І КАПІТАЛІСТАЎ

Аслабленне большэвіцкай пільнасці аблягчыла здрадніцкую работу нацыяналістаў

Змагаючыся за правядзенне ленінскай нацыянальнай палітыкі, КП(б)У у 1926-28 г. г. разграміла нацыяналістычную агентуру ў партыі—антыпартыйную групу Шумскага і вырыла контр-рэволюцыйную сутнасць шумскізма. Выяўленне і вырыванне шумскізма павінна было па аслужыць для нас сур'ёзным урокам, бо яно паказала, што мы маем тут выступленне антыпартыйнай нацыяналістычнай групы, якая прыкрывала комуністычнай фразеалогіяй свае буржуазна-рэстаўратарскія імкненні і апіралася ўнутры партыі на нацыяналістычныя элементы і па-за партыяй—на варожыя ў краіне класы.

Аднак, пасля разгрома шумскізма ў нас, у КП(б)У, у справе барацьбы з нацыяналізмам і з нацыяналістычнымі элементамі ўнутры партыі наступіла супакаенне. Пільнасць асла бла. Гэта — сур'ёзная памылка КП(б)У, памылка яе ЦК.

Пераход да палітыкі суцэльнай калектывізацыі, ліквідацыя кулацтва як класа і звязанае з гэтым рэзкае абвастрэнне класавай барацьбы не маглі не актывізаваць нацыяналістычных элементаў. Нельга было за бываць, што асабліва на Украіне барацьба контр-рэволюцыі ўсіх напрамкаў у 9-ці з 10-ці выпадкаў прахоплівь пад нацыяналістычнымі лозунгамі, прыкрываючыся нацыяналістычным сцягам, найбольш жульніцкім, найбольш шкодным і подлым.

Усяго гэтага мы належным чынам у работе не ўлічылі, нацыяналістычную небяспеку праглядзелі, не мабілізаваліся супроць яе, не ўзялі партыю на барацьбу з ёю.

У новай абстаноўцы, калі калгасны лад перамог канчаткова і беспаваротна, калі ў асноўным ажыццёўлена ліквідацыя кулацтва як класа, рэшткі разгромленага класавага ворага ў сваёй барацьбе супроць совецкай улады прымянялі новую тактыку—«піхай саны». Усяляк маскуючыся, яны пралазілі ў нашы прадпрыемствы, соўгасы і МТС, калгасы і нават партыйныя арганізацыі. Рад участкаў культурнага і гаспадарчага будаўніцтва на сяле аказаліся захваченымі кулацкімі пятлюраўскімі элементамі. Трэба прызнаць, што гэту змяніўшуюся тактыку барацьбы класавага ворага на сяле, таксама як і праніканне яго ў наш апарат, мы, КП(б)У і не ЦК, своячасова не ўскрылі.

Мы, таварышы, праглядзелі, нарэшце, ідэйнае перараджэнне Окрыпайка, пераход яго на нацыяналістычныя пазіцыі і афармленне цэлай плыні, цэлай групы нацыянал-ухілістаў, якая ім уначальвалася.

Вось тыя сур'ёзныя памылкі украінскай партыйнай арганізацыі і яе кіраўніцтва—ЦК КП(б)У, аб якіх мы па-большэвіцку на гэтым пленуме павінны сказаць.

Рэшткі аджываючых варожых класаў, ідэйнае кулацтва яшчэ не ліквідаваны. Да таго часу, покуль мы знаходзімся ў капіталістычным акружэнні, пытанне аб класавай барацьбе ў нашай краіне не знімаецца. Больш таго, гэта барацьба ў мінулы перыяды і на асобных участках будзе абвастрацца. Міжнародная контр-рэволюцыя, якая жывіць і натхняе рэшткі разгромленых у нашай краіне варожых класаў, гатова на ўсё, каб разграміць СССР—аплот міжнароднай пролетарскай рэволюцыі.

Ні ў якім выпадку не трэба забываць, што Украіна займае перадавыя пазіцыі ў Саюзе Совецкіх Рэспублік у адносінах да капіталістычнага акружэння, і гэта абавязвае нас быць асабліва пільнымі і гатовымі адбіць магчымы напад на СССР з боку капіталістычных краін. Мы ні ў якім выпадку не павінны забываць, што рэшткі разгромленага кулацтва актывізуюцца і ўсіляк скарачваюцца украінскімі нацыяналістамі, рэшткамі рачейшых украінскіх дробна-буржуазных партый, якія сядзяць за граніцай і працуюць на пробы то адной, то другой капіталістычнай краіны.

Мы павінны ўскрыць і выкрыць перад працоўнымі Украіны тых таўсных і подлых здрадніка ў украінскага народа—украінскіх нацыяналістаў розных масцей.

За апошнія некалькі год нацыяналістычным элементам у значнай колькасці ўдалося прабрацца ў нашы ўстановы, расставіць у іх сваіх людзей для арганізацыі сабатажа і шкодніцтва, прыкрываючыся для аднаўшчаўлення сваіх контр-рэволюцыйных мэт сцягам украінізацыі. Стварыліся цэлыя контр-рэволюцыйныя нацыяналістычныя пшёды: у Наркамасветы, у Наркамземе, Наркамсоце, Усеукраінскай акадэміі навук, Усеукраінскім інстытуце марксізма-ленінізма, с.-г. акадэміі, інстытуце шэўчэнкаэнаўства і г. д. Больш таго, у радзе раёнаў, — гэта асабліва выявілася ў часе чысткі партыі, — у кіраўніцтва раённых партыйных арганізацый таксама прабраліся нацыяналістычныя элементы.

Як атрымалася, што вораг нас абышоў, што мы аказаліся немабілізаванымі, непадрыхтаванымі для ліквідацыі, непадрыхтаванымі для папярэджання або ва ўсякім выпадку для своечасовага ўскрыцця такога сур'ёзнага, масштабнага класавага ворага?

У гэтай сувязі трэба асабліва падкрэсліць ролю Скрыпніка. Ён дапоўнай ступені з'яўляўся цэнтрам, прыцягненым для розных нацыяналістычных элементаў, быў свайго родапічытам для іх. Мы доўга не маглі выкрыць яго нацыяналістычнае перараджэнне, а адсюль не ў стане былі моцна ўдарыць па нацыяналістычных элементах. Але заводзіць усю справу да аднаго Скрыпніка было-б няправільна. Мы маем тут узаемадзеянне двух а'яў: з аднаго боку—просты паход контр-рэволюцыйных арганізацый, пасылка імі з-за кардона сваіх агентаў, укараненне іх у нашы ўстановы, а з другога боку—афармленне нацыяналістычнага ўхіла, які ўзначальваўся Скрыпнікам, а потым паступовае змыканне гэтага нацыяналістычнага ўхіла з простымі контр-рэволюцыянерамі, працаваўшымі на інтэрвенцыю.

Украінскія нацыяналісты падрыхтоўваюць інтэрвенцыю супроць СССР

З усіх контр-рэволюцыянераў-нацыяналістаў, якія зараз выкрыты, пераважная большасць да нас прыехала з-за граніцы—з Прагі, Галіцыі і інш. месц. Гэта рэшткі тых разгромленых белагвардзейскіх нацыяналістычных контр-рэволюцыйных атрадаў і палкоў, якія дапамагалі інтэрвентам—палякам, немцам, якія з ганьбою былі выпраны рабочымі і сялянамі Украіны, а з другога боку —гэта галіцыйскія нацыяналісты, якія цалкам прадаліся польскім памешчыкам, на сутнасці справы апаталучыліся і былі пасланы сюды для падрыхтоўкі інтэрвенцыі з сярэдзіны.

Пасылка правакатараў, контр-рэволюцыянераў з-за граніцы практыкавалася вельмі часта пад відам эміграцыі на Украіну, нібы падпаўшых там праследванню членаў комуністычнай партыі Заходняй Украіны (КПЗУ).

Апрача прыбыўшых звонку, былі таксама даволі значныя групы нацыяналістаў і ўнутры Совецкай Украіны.

У мінулыя гады мы ўскрылі рад контр-рэволюцыйных арганізацый, пасобных буйных контр-рэволюцыянераў, але ўсяго маневра, усяго плана і ўсёй арганізацыйнай сістэмы, якую стварылі контр-рэволюцыянеры, нам тады ўскрыць не ўдалося. І толькі ў апошні час органы рэволюцыйнай аховы выкрылі гэтыя арганізацыі, і толькі цяпер выкрыта ў поўным аб'ёме ўся іх разлагаючая шкодніцкая работа.

Характэрнай асаблівасцю контр-рэволюцыйнай работы, якая вялася ў апошні час нацыяналістамі, з'яўляецца ў першую чаргу, што галоўную ролю адыгрывалі контр-рэволюцыянеры з партбілетам у кішэні. Вораг аказаўся ўнутры партыі, унутры нас, а гэты вораг, як вядома, самы небяспечны. Гэта былі людзі накшталт Волаха, Яловога, Рэчыцкага, Аўдзіенка, Васіля Сірко, Тура і інш. Гэта яны былі галоўнай надзеяй і апорай замежнай інтэрвенцыі, гэта яны павінны былі падрыхтаваць адналўленне ўлады памешчыкаў і капіталістаў на Украіне.

Арганізацыя і перасоўка сіл украінскай контр-рэволюцыі адбывалася на працягу даволі доўгага перыяда часу. Пасля разгрома украінскай контр-рэволюцыі пад уплывам вялікіх поспехаў совецкай улады ў 1922-23 г. г. за граніцай сярод украінскай эміграцыі пачаўся рух, вядомы пад назвай «змена вех». І вось мацёрыя правадыры украінскай контр-рэволюцыі — Вінічанка, Грушэўскі, Шапавал, Канавалец і інш.—выраішылі скарыстаць гэты рух у сваіх контр-рэволюцыйных мэтах. Яны пачалі згуртоўваць рэшткі сваіх кадраў для перакідкі на Украіну пад відам раскаўшыхся, жадаючых сумленна працаваць пад будаўніцтвам украінскай совецкай культуры. Зразумела, было-б няправільным называць мацёрам рух за аварот на Украіну многіх сотень працоўных, сялян, інтэлігенцыі, ашуканых нацыяналістычнымі правадырамі. Але правадырам нацыяналістычных контр-рэволюцыйных арганізацый удалося часткова скарыстаць гэты рух для арганізацыі перасялення контр-рэволюцыйных элементаў на Совецкую Украіну.

Гэтыя правякатары на нас нацыяналістычныя элементы пад відам большэвіцкай украінізацыі прабавалі правесці на справе петлюрызацыю нашага дзяржаўнага апарата, прабавалі павесці справу такім чынам, каб пад прыкрыццём фраз аб украінскай социялістычнай культуры на самой справе працягваць і ўмацоўваць украінскую нацыяналістычную, буржуазную культуру, пад рыхтоўваюч

ПРАЦЯГ ДАКЛАДА тав. КАСІОРА С. В.

...сь якія замыслы былі ў гэтай ...-рэвалюцыйнай арганізацыі. Да...а трэба даладь, што яна скалач...на тэрыторыі Савецкай Украі...овае ваеннымі кадрамі, овае тэра...тычныя групы.

...скалачванне сіл украінскай ...рэвалюцыі не абмежвалася ...і толькі УВО. Нядаўна выкры...арганізацыя украінскіх эсэраў, ...актэрнай для ўсіх гэтых контр-рэ...волюцыйных арганізацый з'яўляец...тая акалічнасць, што ўсе яны ма...ць аб паўстанні супроць савецкай ...ды.

...рывяду для ілюстрацыі некалькі ...рымак з заяў удзельнікаў гэтай ...анізацыі. Адзін з кіраўнікоў ар...ізацыі Пырхаўка гаворыць:

«Калі да арыштаў 1930-31 гг. паўстанне намячалася на 1931 г., то ў апошні час, з прычыны таго, што савецкая ўлада, ліквідуючы рэшткі кулацтва рэпрэсіраванга і іншыя варожыя савецкай уладзе элементы на вёсцы, станавіла крыху змякчалася.

Пытанне аб часе паўстання ў бліжэйшы час было прызнана не рэальным, бо значна скараціліся наша база, на якую можна было-б разлічваць, як на актыўную баявую сілу. Тым не менш гэта сітуацыя лічылася часовай і к.-р. арганізацыя меркавала, што ў хуткім часе зноў наступіць абвастрэнне з сялянствам на грунце збожжазагатовак.

У непарушнасць цвёрдага дэкрэта аб нормах здачы збожжа ніхто з нас не сумняваў».

...ета, таварышы, выдрання ілюстрыя да таго, што гаварыў тав. ...ышнай выступаючы на першаму ...ню як нам прыходзілася вес...барацьбу за непадпасрэднасць закона ...збожжазагатовак. А мясцін-ж ...ыт з кіраўнікоў раённых работні...не разумелі, што нельга дапус...ствараннія хаць-б нават малей...а недавер'я калгаснікаў да гэта...закона. Стаўка контр-рэвалюцыяне ...іменна і была разлічана на тое. ...мы ў гэтай справе сарвеміся, а ...гэта змогуць выкарыстаць.

...лей той-жа Пырхаўка гаворыць:

«Закандонны камітэт УПСР у Празе паведаміў, што ён цалкам салідарызуецца з інтервенцыйнымі намамі і ў гэтым кірунку ўвядзе работу з украінскімі фашыстамі, ...знамельваемымі Кенавэльцам. ...ны, улічваючы, што мясцовых ...л, з якімі можна было-б зверг...уць савецкую ўладу, утрымаць ...фронт і ўмацаваць новую самас...тойную украінскую дзяржаўнасць ...не дастаткова, таксама прынялі ...інтервенцыйную канцэпцыю».

...е-ж пулілася гэта контр-рэволю...цыйная арганізацыя украінскіх эсэраў? Дзе яна расставіла свае сілы? У Харкаве ў журнале «Червоний шлях», у Наркамземе, у Дзяржтрансе, у Геадэзічным кіраўніцтве, але асабліва шырока яны размясціліся на харкаўскіх дзяржаўных курсах украінізацыі імя К. Маркса. Уся гэта ўстанова была фактычна ў руках контр-рэволюцыянераў. Як ім было не весці работу, калі такая вялікая пляца расхлябанасць, калі так лёгка аддаюцца ў рукі нацыяналістычных элементаў цэлыя ўстановы! Ці-ж гэта не прытушэнне класавай пільнасці?

Контр-рэволюцыйная работа на Украіне не абмяжоўваецца работай толькі украінскіх і рускіх нацыяналістаў. Гэта работа і пранікненне контр-рэволюцыянераў у нашы ўстановы ідуць і па другіх лініях. У прыватнасці і ў асаблівасці заслугоўвае ўвагі работа адной польскай контр-рэволюцыйнай арганізацыі. Нядаўна арыштаван культпроп Чарнігаўскага абкома — Скарбек. Гэты чалавек карыстаўся выключным давер'ем у кіеўскай, чарнігаўскай партарганізацыі і ў многіх з нас. Паўтара месяца таму назад яго арыштавалі ў сувязі з нашумяцэю нясумненных доказаў наконт яго контр-рэволюцыйнай работы.

Вось што ён гаворыць:

«... Маё ўступленне ў партыю мяшна двурушніцкі контр-рэволюцыйны характар. Я ўступіў у РКП(б), як член «Польскай ваеннай арганізацыі» (ПОВ). Мая задача заключалася ў тым, каб дабіцца давер'я партыі і вымарыстаць яе супроць партыі і савецкай улады ў мэтах і інтарэсах ПОВ.

Знаходзячыся ў радах партыі са студзеня 1919 г. да дня арышта, займаючы рад адказных пастоў у партыйным апараце, я, прыкрываючыся партыйным білетам, вёў контр-рэволюцыйную работу, з'яўляючыся кіраўніком ПОВ (Польска Організацыя Всенна) на Украіне».

Скарбек быў не адзін. Яго бліжэйшымі пашлечнікамі былі людзі з партбілетамі ў кішэні, займаўшыя не менш салідныя пазіцыі, накшталт Палітура і інш. У нас на Украіне больш паўмільёна палякаў, прычым амешанні яны сабраны ў даволі кампактныя масы, і вось работу сярод польскага насельніцтва мы, аказваецца, даверылі гэтым людзям. Яны падбіралі і рыхтавалі кадры выкладчыкаў для польскіх школ, яны падбіралі, рассаджвалі скрозь і ўсюды і раённую і сельскую ўладу.

Нама чаго і гаварыць, што ўсе гэтыя антысавецкія арганізацыі разгромлены цяпер намі ў асноўным.

IV. АБ НАЦЫЯНАЛІСТЫЧНЫМ УХІЛЕ СКРЫПНІКА

...справе кіраўніцтва праваядзен...нацыянальнай палітыкі, як я ...гаварыў, адной з буйнейшых ...іх памылак з'яўляецца тое, што ...ратыдзелі афармленне новага ...яналістычнага ўхіла ў партыі ...ле са Скрыпнікам. Нельга ска..., што мы не бачылі памылак ...рыпніка. Рад яго памылак мы вы...раней, але мы яго шкадавалі, ...лі як старога бальшэвіка, ра...ючы, што ён сам усякае і рас...бачае свае памылкі. Лёгкая кры...на Скрыпніка не дзейнічала. ...эбна была моцная, рэзкая кры...а, а яе не было. Скрыпнік рабіў ...за крокам новыя памылкі, пад...яў гэтыя памылкі і скаціўся ў ...нацыяналістаў. Стары больша...Скрыпнік аказаўся нацыяналіс...ам перараджэнцам.

...ыянальныя памылкі ў ...рыпніка пачаліся даўно. Яшчэ ў ...тодзе Скрыпнік, якога ўжо па...чалі абвяшчаць нацыяналіс...ія элементы, выступаючы на ...ціянальнай нарадзе пры ЦК ...П(б), разам з Рыкаўскім унёс ...ку аб тым, каб з прапанава...праекта рэзалюцыі выкінуць ...«Саюзная дзяржава», выступ...такім чынам ужо тады суч...стварэнняй саюзнай дзяржавы. ...Сталін на гэтай нарадзе раск...даў Скрыпніка, ускрыўшы ...шчую сутнасць гэтай памылкі. ...гэтай-жа нарадзе Скрыпнік да...ў другую памылку нацыяналіс...ага характару. Пры абгаварэнні ...ння аб султан-галіеўшчыне ён ...даваў падмяніць задачу барацьбы ...на два фронты ў нацыянальным ...ні — супроць ...ліхадзяржаўнага шавінізма і мясцовага — барацьбой супроць адзнаго вялікадзяржаўнага шавінізма ...м самым дзейнічаючы на руку ...цыяналістам.

...асноўнае, што характарызуе ўхіл ...рыпніка ў нацыянальным пытан...і яго нацыяналістычныя памылкі, ...ключаецца ў тым, што ленінскую ...цыянальную палітыку ён разумеў ...па-ленінску, а па-нацыяналістыч...у.

...пытаннях нацыянальнай палітыкі ...Скрыпнік дапусціў грубейшыя ска...ні Леніна і Сталіна, дапусціў ...льсіфікацыю ленінскай тэорыі на...ціянальнага пытання. Скрыпнік ...шчаў і груба змазваў значэнне ...ніна, Сталіна, як творцаў пастаў...кі і марксісцкай распрацоўкі на...ціянальнага пытання ў нашай пар...Скрыпнік вельмі пераацэньваў. ...ку нацыянальнае пытанне, ста...ў цэнтры ўвагі, гаварыў аб ...аб самаадчуваючым пытанні, ...ны да адмаўлення падпарад...ролі нацыянальнага пытан...ных класавай барацьбы і ...ы пролетарыята.

...м артыкуле «Супроць ска...літыкі партыі ў нацыяналь...ні» ён пісаў:

...та памылковае цвярджанне ...правільна, што ў нас нацыя...нальная праблема падпарадкавана агульнай тэорыі класавай барацьбы».

І далей ён штучна падзяляе пы...ні на дзве часткі: тэорыю на...ціянальнага пытання і палітыку на ...ціянальнага пытання.

«Ленін даў дзве навукі — тэорыю нацыянальнага пытання і палітыку нацыянальнага пытання, таксама як Ленін распрацаваў дзве навукі — тэорыю аграрнага пытання і аграрную палітыку».

«Палітыка нацыянальнага пытання падпарадкавана агульнай палітыцы класавай барацьбы, а тэорыя нацыянальнага пытання не падпарадкавана наогул, а з'яўляецца неадлучнай сустаўной ча...стка агаворкі, накіраваны толькі да таго, каб сказаць, што нацыянальнае пытанне мае зусім самастойнае, незалежнае ад класавай барацьбы пролетарыята значэнне, тым самым разбейным чынам скажаючы ленінізм. Перафарбоўваючы, скажаючы Леніна пад прыдлогам правілкжэння распрацоўкі тэорыі на...ціянальнага пытання, Скрыпнік пі...саў у 1926 г. (і перавыдаў у 1929 годзе):

«У галіне нацыянальнага пытання мы маем пакуль толькі першыя асновы, якія сам Ленін стварыў. Нам вучыць Леніна, прыдзецца цяпер браць гэту задачу, вяходзячы з пакінутых Леніным асноў, і ставіць гэта пытанне, каб нагукова яго распрацоўваць і вывучаць».

І далей:

«Мы падыходзім асцярожна да нашай новай работы. Перад намі новае, невузнаванае поле. Па ім прайшоў толькі ўпершыню плуг ленінскіх мыслей, і нам прыдзецца доўга і цяжка працаваць над тым, каб узараць і засеяць яго».

Выходзіць, што Ленін не распрацаваў да канца праблему нацыянальнага пытання, і Скрыпнік бярэцца да поўнець і паправіць Леніна.

У гэтым раздзеле «самоменшні» Скрыпніка хаваецца корыніца яго грэхападзення. Узяць, напрыклад, пытанне аб вялікадзяржаўным і мясцовым шавінізме. Як адносіўся да яго Скрыпнік.

І тут ён проста скаціўся да пазіцыі украінскага нацыяналізма.

У сваім выступленні па нацыянальнаму пытанню на XII з'ездзе Скрыпнік гаварыў:

«Чэму-ж мы практычна ў нацыянальным пытанні топчамся на месцы і пры прэзідыўным прыцэлам яго вырашэнні застаемся на справе бяссільнымі? Справа ў тым, што мы ўвесь час балансіруем у галіне нацыянальнага пытання. Некаторыя ўвесь час прабуюць знайсці сярэднюю лінію. Кожнае ўказанне на вялікадзяржаўны шавінізм заўсёды лічаць неабходным кампенсаваць указаннем процілеглым на шавінізм народнасцяй недзяржаўных, і заўсёды апрымліваецца падвойная бухгалтэрыя. Кожнае ўпамінанне на вялікарускі шавінізм прабуюць заўсёды дыскваліфікаваць».

Акцэнтуючы лінію нашай партыі ў нацыянальным пытанні як «балансаванне», як «падвойную бухгалтэрыю», Скрыпнік зусім ясна ўскрывае свае нацыяналістычныя тэндэнцыі.

Далей Скрыпнік гаворыць:

«Зразумела, тэарытычна правільна праваядзімае ў тэзісах тав. Сталіна супастаўленне двух нацыяналізмаў: нацыяналізма вялікадзяржаўнага, пануючага і нацыяналізма былых прыгнечаных нацыянальнасцяй. (Я не гавару аб вялікадзяржаўных тэндэнцыях былых прыгнечаных народаў).

Але ці не занадта гэта выпук лена ў тав. Сталіна? Ці не з'явіц ца гэта процідастаўленне двух нацыяналізмаў повадам для таго, каб мясція і мясція на практыцы сваю бяздзейнасць у галіне нацыянальнага пытання апраўдвалі такім процідастаўленнем? Я вельмі і вельмі баюся гэтага».

Усе гэтыя памылкі Скрыпніка самым цесным чынам звязаны з тым, як ён разумеў гісторыю, як разумеў і тлумачыў барацьбу рабочага класа і развіццё Кастрычніцкай рэволюцыі на Украіне. Ва ўсіх гэтых пытаннях Скрыпнік стаяў на няправільных, небольшэвіцкіх пазіцыях. Ён зусім няправільна ацэньваў Цэнтральную раду, не па-марксіцку, не па-большэвіцку ацэньваў сутнасць украінскіх дробна-буржуазных партый, уваходзіўшых у Цэнтральную раду. Вось што піша Скрыпнік аб Цэнтральнай радзе:

«Украінская Цэнтральная рада ў сваіх адносінах да ўлады не гаварыла нічога новага, не знаходзіла нічэх шляхоў, апрача тых, якімі большэвікі вялі шырокія плясты насельніцтва і да таго, але тут поўнасцю выяўляецца розніца ў паводзінах рэволюцыйнага пролетарыята і дробнай буржуазіі ў часе рэволюцыі: пролетарскія масы сваімі мясцовымі пастеновамі аб пераходзе ўлады да мясцовых советаў вызначылі сваё недавер'е да часова га ўрада, як да цэнтральнага ўрада буржуазіі, і вялі барацьбу за гэту пазіцыю, як авангардную, да ўсеагульнай Кастрычніцкай рэволюцыі. А Цэнтральная рада першым універсалам сваім выказала недавер'е часоваму ўраду, як ураду цэнтральнаму, незалежна ад яго буржуазнага характара».

Бачыце, як Скрыпнік паказвае Цэнтральную раду, тую самую Цэнтральную раду, якая праводзіла контр-рэволюцыйную палітыку, якая заклікала на Украіну інтервентаў. Па Скрыпніку выходзіць, што паміж большэвікамі і Цэнтральнай радай розніцы амаль ніякай няма. Розніца толькі ў тым, што большэвікі выступалі супроць урада Керэнскага, як урада буржуазіі, а Цэнтральная рада таксама выступала супроць урада Керанскага, але незалежна ад яго буржуазнага характара. Больш таго, скажаючы гістарычныя факты і па сутнасці справы ўзводзячы паклёп на нашу партыю, Скрыпнік піша:

«Украінская Цэнтральная рада, як гэта трэба проста сказаць, усю сваю сілу набывала, выкары стоўваючы рэволюцыйныя і няўстойлівы - большэвіцкія рабочыя і сялянскія масы, аднаго ва адзіным саюзнікам у барацьбе за свае патрабаванні маючы пар тыю большэвікоў».

Так Скрыпнік, скочваючыся на пазіцыі украінскіх нацыяналістаў, як бачыце, па-нацыяналістычнаму пісаў гісторыю рэволюцыйнай барацьбы на Украіне. А куды дзявалася лінія украінскіх рабочых і украінскіх большэвікоў з Цэнтральнай радай? Нацыяналістычна настроены Скрыпнік умоўчвае аб гэтым.

Немарксіцкая, неленінская ацэнка і прыфарбоўванне Скрыпнікам ролі украінскіх нацыяналістычных дробна-буржуазных, апозіцыйных партый атрымалі найбольш яркае адлюстраванне ў яго тэорыі «нацыянал-большэвізма». Скрыпнік лічыць, што ўкапісты, шумскісты — гэта, моў, тыя-ж большэвікі, але толькі з некаторай хібай, што значная частка праграмы ўкапістаў была правільная, што мы — КП(б)У — быццам гэту частку іх праграмы выканалі. Аб гэтым Скрыпнік гаворыць прама:

«Восьмем практычныя мерапрыемствы, за якія змагаліся і якія адстойвала УКП, усё, што яна лічыла неабходнай умовай для сваёй ліквідацыі, і мы ўбачым, што яны з'яўляюцца толькі ўкапісцкай формулай, нацыянал-большэвіцкім выражэннем таго, што ўжо намечана, што комуністычная партыя большэвікоў УССР і СССР праводзіць у жыццё».

Выходзіць, што розніцы паміж укапістамі і большэвікамі амаль не існавала. І гэта Скрыпнік піша аб укапістах, якія на чале з Рэчыцкім і Аўдзіенка, як відома, са зброяй у руках выступалі супроць савецкай улады на Украіне і ў 1919 годзе ня лі наступленне на савецкі Кіеў.

Зразумела з прычыны ўсяго гэта га, што нацыяналістычныя элементы, пралезшыя на рад участкаў культурнага фронта, мелі поўную магчымасць, пад прыкрыццём Скрыпніка, там распадарыць і праціваць сваю нацыяналістычную, контр-рэволюцыйную кантрабанду. Вакол Скрыпніка групаваліся элементы накшталт Эрэсценкоў, Баланаў, Яворскіх і іншых, якія ў большасці аказаліся шпіёнамі замежных контр-разведак. Да яго спякаліся ўсе гэтыя людзі з усіх бакоў, і ён іх аказваў апеку. Ён іх абараняў, а яны аўладаўшы ім поўнасцю, выкарыстоўвалі яго ў барацьбе супроць лініі партыі. Скрыпнік разам з імі рабіў нацыяналістычную справу, аб'ектыўна садзейнічаў контр-рэволюцыянерам. Скрыпнік, хоць і ў некалькі зменеанай форме, быў простым прадаўжальнікам шумскізма, бо ён на справе насаджаў не інтэрнацыяналізм, а нацыяналізм. Класавыя карэнні шумскізма і ўхіла Скрыпніка адны і тыя-ж, як адзін і той-жа нацыяналістычны яго змест, як аднолькавым з'яўляецца іх падсобніцтва і змыканне з інтэрвентамі. Выходзячы з усяго гэтага, мы ў праекце рэзалюцыі так характарызуем памылкі Скрыпніка:

«За апошнія гады, у абстаноўцы шалёнага супраціўлення рэшт так капіталістычных элементаў нашаму пераможнаму социялістычнаму наступленню пад прамым уплывам гэтых элементаў, памылкі Скрыпніка выраслі ў цэлую сістэму нацыянал-апартуністычных поглядаў, з якіх выцякала прыміранства да украінскага нацыяналізма, якое перарадзілася ў прамое змыканне з ім. Пазіцыя Скрыпніка з'явілася адлюстраваннем недаволення ад жываючых класаў Украіны, рэжымам дыктатуры пролетарыята. Гэта пазіцыя аб'ектыўна азначала заклік аддаліцца, адыйсці ад СССР, дзе будуецца социялізм, і павярнуцца тварам да Галіцыі, дзе украінскі народ прыгнятаецца і эксплаатуецца памешчыкамі і капіталістамі».

Таварышы! Мы павінны нацыяналістычны ўхіл, які ўзначальваўся Скрыпнікам, выкрыць да канца, раз граміць канкрэтныя праяўленні нацыяналізма на ўсіх участках нашага будаўніцтва і з усёй большэвіцкай непрымірымасцю змагацца з яўнымі і скрытымі нацыяналістамі як звонку, так асабліва ўнутры партыі. На аснове шырокага разгортвання самакрытыкі мы павінны мабілізаваць усе сілы, каб практычна перамагчы тую вялізарную шкоду, якая была нанесена нацыяналістамі ў сувязі з некаторымі нашымі памылкамі ў галіне практычнага правядзення нацыянальнай палітыкі. Гэта з'яўляецца неабходнейшай умовай паспяховага правядзення сапраўднай большэвіцкай украінізацыі, інтэрнацыянальнага выхавання мас і далейшага роста украінскай совецкай культуры.

V. АСНОЎНЫЯ ЗАДАЧЫ ЛЕНІНСКАЙ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ ПАЛІТЫКІ НА УКРАІНЕ

Мне застаецца спыніцца на асноўных задачах, якія стаяць перад намі ў справе праваядзення ленінскай нацыянальнай палітыкі.

Першая і асноўная задача — гэта інтэрнацыянальнае выхаванне мас, усямернае ўмацаванне баявога рэволюцыйнага адзінства народаў СССР, аплота сусветнай пролетарскай рэволюцыі.

Паспяховае праваядзенне большэвіцкай украінізацыі, будаўніцтва нацыянальнай па форме і социялістычнай па зместу культуры непарыўна звязана з інтэрнацыянальным выхаваннем мас, з шырокай прапагандай пролетарскага інтэрнацыяналізма, з далейшым згуртаваннем працоўных усіх нацыянальнасцяй Украіны і Совецкага Саюза ў цэлым. Толькі на гэтай аснове, у барацьбе на два фронты — супроць вялікадзяржаўнага рускага шавінізма і украінскага нацыяналізма — будуць забяспечаны далейшыя перамогі ў праваядзенні ленінскай нацыянальнай палітыкі.

Найвялікшым поспехі социялістычнага будаўніцтва не павінны нас ап'янець. Глеба для нацыяналістаў яшчэ ёсць. Нацыяналісты яшчэ поўнасцю не выкрыты і не ўскрыты. Рэшткі аджываючых класаў поўнасцю яшчэ не ліквідаваны. Нельга таксама ні ў якім выпадку забываць, што актыўнасць гэтых рэштак разгромленых капіталістычных элементаў стымулюецца міжнародным капіталістычным акружэннем, ростам небяспекі ваеннага нападу на СССР. І пакуль усё гэта будзе мець месца, застаецца небяспека актывізацыі нацыяналістычнай контр-рэволюцыі, застаецца небяспека і вялікадзяржаўнага рускага і украінскага нацыяналізма.

Адсюль выцякае, што і далей мы павінны праводзіць самую рашучую і непрымірымую барацьбу супроць абодвух нацыяналізмаў. Толькі пры гэтых умовах мы забяспечым развіццё совецкай украінскай нацыянальнай культуры і ўмацаванне украінскай совецкай дзяржаўнасці.

Пытанне заключаецца ў тым, каб на аснове ўліку асаблівасцяй даннага перыяда, тых змен, якія адбыліся за апошні перыяд, выявіць: на што зараз павінен быць зроблен асноўны ўпор, якая небяспека ў даны момант з'яўляецца галоўнай?

У праекце рэзалюцыі па гэтаму поваду мы гаворым наступнае:

«Вялікадзяржаўны рускі шавінізм з'яўляецца па-ранейшаму галоўнай небяспекай у маштабе ўсяго Совецкага Саюза і ўсёй УсеКП(б). Але гэта ні ў якай ме ры не супярэчыць тэму, што ў некаторых рэспубліках СССР, у асаблівасці на Украіне, у даны момант галоўную небяспеку прад стаўляе мясцовы, украінскі нацыяналізм, які змыкаецца з імперыялістычнымі інтэрвентамі».

Як бачыце, таварышы, гэта фармулёўка новая.

Ці азначае змена вызначэння галоўнай небяспекі якую-небудзь зме ну або паварот у ленінскай нацыянальнай палітыцы? Не, таварышы. ніякіх змен у гэтай палітыцы няма. Тое, што мы запісалі ў рэзалюцыі, ёсць дакладнае выражэнне ленінскі станавіска ў сучасны момант у адпаведнасці з тымі зменамі, якія адбыліся ў асаблівасці за апошні год.

У чым заключаюцца гэтыя змены? Яны заключаюцца перш за ўсё ў тым, што социялізм перамог моцна і беспаваротна, заваяваўшы новыя вялізарнейшыя пазіцыі. На аснове паспяховага завяршэння першай пяцігодкі і далейшага пераможнага разгортвання социялістычнага будаўніцтва ў нашай краіне мы паставілі перад сабой задачу канчатковай ліквідацыі рэштак капіталістычных элементаў і стварэння бяскласавага социялістычнага грамадзяна. У гэтай барацьбе за перамогу социялізма мы ў маштабе СССР і на Украіне нанеслі грунтоўныя ўдары па тых клясавых сілах, якія былі галоўнымі носьбітамі рускага вялікадзяржаўнага шавінізма. Мы правялі вялізарную работу на ачыстцы нашага дзяржаўнага апарата ад гэтых элементаў і на аснове шырока разгорнутай совецкай украінізацыі ў значнай ступені змянілі дзяржаўны апарат на Украіне. Даасягнуты буйныя поспехі ва украінізацыі дзяржаўнага апарата і асабліва ў яго сярэдніх і нізавых звяннях, дзе зараз ужо пераважаюць украінцы. Мы дабіліся ўмацавання совецкай дзяржаўнасці нашых совецкіх, усіх нашай сістэмы кіраўніцтва, цяснейшым чынам звязанай з насельніцтвам.

Вялізарныя змены адбыліся і ў галіне культуры. Цяпер асноўная культура на Украіне — гэта культура украінская, нацыянальная па форме, социялістычная па зместу.

Усё гэта не можа не выклікаць узмоцненага імкнення украінскіх нацыяналістычных элементаў замацаваць за сабой поўныя пазіцыі, павесці справу па-свойму, у сваіх нацыяналістычных інтарэсах. Для роста украінскага нацыяналізма ствараецца зараз больш шырокая база. Рэшткі разгромленага кулацтва арганізуюць барацьбу супроць калгасаў, супроць совецкай улады пад нацыяналістычнымі лозунгамі, агітатура кулацтва ў партыі — буржуазна-нацыяналістычныя элементы таксама выступаюць пад нацыяналістычным сцягам. Змяняючы сваю тактыку і карыстаючыся аслабленнем пільнасці нашых партыйных арганізацый, нацыяналістычныя элементы разгарнулі на радзе ўчасткаў гаспадарчага і культурнага фронта актыўную шкодніцкую работу. Супроць гэтых элементаў нам прышлося і прыходзіцца цяпер накіроўваць сваю асноўны ўдар, каб ліквідаваць іх канчаткова.

Такім чынам, роля і значэнне мясцовага, украінскага нацыяналізма карэнным чынам змяніліся, яго небяспека вырасла, асабліва таму, што КП(б)У за апошні перыяд не вяла належнай большэвіцкай барацьбы з гэтай небяспекай.

Але гэта не ўсё. Да пытання аб галоўнай небяспецы трэба падыходзіць не толькі з пункта гледжання ўнутранай абстаноўкі. Я сказаў, што на першае месца трэба высунуць небяспеку украінскага нацыяналізма, так сказаць, звонку, у арганізацыі інтэрвенцыі супроць СССР у цэлым і Украіны, як яго сустаўной, неадлучнай часткі. Падрыхтоўка інтэрвенцыі вядзецца пад сцягам украінскага нацыяналізма, пад лозунгам «вызвалення Украіны». Аб якім «вызваленні» ідзе гутарка, вы ўжо ведаеце. Намер польскіх і нямецкіх фашыстаў навязаць Украіне звонку ярмо памешчыкаў і капіталістаў вам добра вядомы. Гэта і называецца ў іх «вызваленнем» Украіны. І невыпадкова супроць нас стварыўся блок контр-рэволюцыйных сіл — і вялікадзяржаўных рускіх шавіністаў і украінскіх нацыяналістаў, якія ставяць стаўку на арганізацыю вераснай інтэрвенцыі супроць СССР. Гэта мы павінны ўлічыць і растлумачыць рабочым і калгаснікам Украіны, выкрыць перад імі планы ворагаў і даць сакрушальны адпор усім тым, хто хоць у малейшай ступені шкодзе аслабіць сувязь Украіны з Совецкім Саюзам.

Мы павінны ўзброіць супроць украінскага нацыяналізма ўсю партыйную і комсамольскую арганізацыі, рабочых і калгасныя масы, бо, як на казаў прашлоўны перыяд, гэта ўзброенасць была недастатковай. На барацьбу з украінскім нацыяналізмам трэба ўзняць самыя шырокія масы, усіх працоўных Украіны. Барацьба прадстаіць яшчэ доўгая і ўпартая.

Вось чаму, выходзячы са змяняўшайся абстаноўкі, мы лічым у даны момант мясцовы, украінскі нацыяналізм галоўнай небяспекай на Украіне. Вялікадзяржаўны шавінізм па-ранейшаму застаецца галоўнай небяспекай у маштабе СССР.

На аснове цвёрдага і няўхільнага праваядзення ленінскай нацыянальнай палітыкі мы і далей будзем змагацца за разгортванне социялістычнага будаўніцтва, за большэвіцкую украінізацыю, за совецкую украінскую культуру.

У сувязі з рашучай барацьбой, якую партыя разгарнула супроць украінскіх нацыяналістаў, ухілістаў і прымірэнцаў, вялікадзяржаўных шавіністы заварушыліся, рашучыя як відаць, што цяпер можна ўзяць хоць-бы невялікі рэванш. Сям-там пачаліся ўжо гутаркі, што украінізацыя цяпер пакоціцца ўніз. Марныя надзеі. Усякія, нават малейшыя праяўленні вялікадзяржаўнага шавінізма атрымаюць сакрушальны адпор. Мы будзем паднімаць украінізацыю і рухаць яе наперад. Іменна цяпер трэба арганізаваць праверку справы украінізацыі ў нашых установах і жорстка ўдарыць па ўсіх тых, хто разлічвае і прабуе сабатаваць праваядзенне большэвіцкай украінізацыі. Трэба справу украінізацыі совецкага апарата ўзяць пад больш пільны кантроль і кіраўніцтва партыйных арганізацый.

У галіне культурнага будаўніцтва мы таксама маем спробы рускіх шавіністаў узняць рэвальш. Вы ведаеце, што пад кіраўніцтвам Скрыпніка Наркамасветы ў мінулым сям-там праводзіў свалтоўную украінізацыю школы, у рэзультаце чаго ў рада месц дзеці другіх нацыянальнасцяй прымушаны былі навучацца ва украінскай школе. Мы паправілі выпраўлі перагібы і скажэнні ў галіне школы і прадаставіць поўную магчымасць другім нацыянальнасцям навучацца на роднай мове. Гэта та патрабуе інтэрнацыяналізм. Гэта патрабуюць брацкія інтарэсы працоўных усіх нацыянальнасцяй Украіны. Але мы не можам прадаставіць гэту справу самацёку, інакш і на гэтым участку вораг пастараецца прыкласці сваю руку.

Так, таварышы, стаіць справа ...першай асноўнай задачай у галіне інтэрнацыянальнага выхавання мас умацавання адзінства працоўных усіх нацыянальнасцяй Совецкага Саюза.

Другая рашаючая задача — гэта падрыхтоўка большэвіцкіх украінскіх кадраў, падбор і расстаноўка на ўсіх асноўных участках социялістычнага будаўніцтва надзейных людзей, адданых справе социялізма. Тое, што мы мелі да апошняга часу, калі ва многіх звеннях совецкага апарата і асабліва на культурным фронце сядзелі ворагі, якія вялі контр-рэволюцыйную работу, павінна паслужыць для ўсіх нас сур'ёзным урокам.

Нам патрэбны людзі праверэныя, выхаваныя ў большэвіцкім духу, сапраўдныя совецкія украінскія кадры для совецкіх навуковых, гаспадарчых устаноў. Гігантскі размах культурнага будаўніцтва, вялізная колькасць навукова-даследчых устаноў, — для ўсяго гэтага патрэбна вялізная колькасць людзей.

Узрастаючая, ідучая да заможнага культурнага жыцця калгасная вёска штодзённа прад'яўляе ўсё больш павышаныя патрабаванні ў адносінах кваліфікаваных кадраў. Ці значыць гэта, што, адчуваючы недахват кадраў, мы можам да работы на культурным фронце ў калгаснай вёсцы дапусціць нацыяналістычныя элементы? Ні ў якім выпадку. На гарматны стрэл не павінны мы дапускаць іх да школы, сельсавета, калгаса, каапаратыва. Самы пільны падбор работнікаў, праверэных на рабоце, адданых справе социялістычнага будаўніцтва, забяспечыць нам далейшы рэдзім калгаснай вёскі. Смела трэба вылучаць новыя кадры з лепшых калгаснікаў-ударнікаў. Справе падрыхтоўкі кадраў партыйным арганізацыям павінны аддаць асаблівую ўвагу, гэта павінна быць у ліку 1г першачарговых задач, ні ў якім выпадку не выпускаючы справы падрыхтоўкі кадраў са сваіх рук. Ва многіх раёнах у нас не зусім добра з кадрамі раённых совецкіх апаратаў. У іх пралезла нямала варожых нацыяналістычных элементаў. Неабходна ачысціць наш апарат ад гэтых людзей і смела вылучаць новыя, большэвіцкія украінскія кадры на работу ў раённы апарат.

Гэта задача не ў меншай меры стаіць і ў адносінах абласнога і цэнтральнага апарата, далейшая украінізацыя якога павінна праводзіцца з усёй большэвіцкай паслядоўнасцю, умацоўваючы яго праверанымі, сапраўды адданымі работнікамі, не дапускаючы, каб пад сцягам украінізацыі туды пралазілі нацыяналістычныя элементы.

Трэцяя задача — гэта наша масава-палітычная работа ў кіраўніцтве друкам.

Трэба пакончыць з недаацэнкай важнасці партыйна-выхаваўчай і масавай работы. Партыйныя арганізацыі павінны на гэтым важнейшым участку забяспечыць большэвіцкае кіраўніцтва, каб уся наша масава-растлумачальная работа была прасякнута пролетарскім інтэрнацыяналізмам.

Таксама партыйныя арганізацыі павінны мацней заняцца друкам, які з'яўляецца ў нашых руках магутнейшай зброяй уплыву на масы, выхавання і арганізацыі іх для вырашэння задач социялістычнага будаўніцтва. Неабходна падняць на яшчэ большую вышыню ідэалагічны ўзровень усёй прэсы, умацаваўшы, асабліва раённы і палітадзельскі друк, людзьмі.

Чацвертая задача — умацаванне органаў Наркамасветы і навуковых устаноў. Тут, зразумела, пытанне аб кадрах найбольш важнае, бо тут быў найбольшы прарыў — тут нацыяналісты асабліва гаспадарылі.

Органы Наркамасветы, асабліва абласныя і раённыя, павінны быць укамплектаваны вытрыманымі партыйнымі сіламі. Надзейныя украінскія большэвіцкія кадры павінны быць асабліва там, дзе выхоўваецца новае пакаленне, дзе рыхтуюцца маладыя кадры. Між тым з падрыхтоўкай кадраў не зусім добра. У радзе навучальных устаноў падрыхтоўка кадраў анахадзілася ў руках варожых элементаў, нацыяналістаў, троцкістаў. Нядаўна ў Луганскім інстытуце народнай асветы выкрылі троцкісцкую контр-рэволюцыйную трупу, на чале якой стаяў дырэктар інстытута народнай асветы, стары троцкіст, які тры разы выключаўся з партыі. Для яго, бачыце, не знайшлі ніякай іншай работы, апрача як пасадзіць дырэктарам ІНА.

Пятая задача — трэба сур'ёзна заняцца тэарытычным фронтам. З буржуазна-нацыяналістычнай кантрабандай у галіне гісторыі, палітычнай эканоміі, аграрнай палітыкі і інш. у нас змагаліся яўна недастаткова. Но шкодзілі тут нямала. Трэба ўсю гэту кантрабанду ўскрыць, выявіць і работу на ўсіх участках тэарытычнага фронта падняць сапраўды на большэвіцкую вышыню.

Шостая задача — кіраўніцтва літаратурай і мастацтвам.

У гэтай галіне таксама прадстаіць надзвычай адказная работа, патрабуючая ад нас неаслабнай увагі і штодзённага большэвіцкага кіраўніцтва. Украінская совецкая літаратура вельмі вырасла. Выраслі новыя маладыя кадры пісьменнікаў. Гэту моладзь трэба выхаваць у марксісцка-ленінскім духу, дапамагчы ёй у асваенні і правільным разуменні задач социялістычнага будаўніцтва, узброіць яе сусвецэ нацыяналістычных элементаў, уплыў якіх ва украінскай літаратуры асабліва даваў сябе адчуваць.

Таксама павінны мы з усёй непрымірымасцю змагацца супроць працятвання нацыяналістычных ідэй у мастацтва, тэатр, што мела месца на працягу рада год у тэатры «Бярэзыль».

Усямерна ўмацоўваючы культурныя сувязі украінскай совецкай літаратуры, мастацтва з літаратурай і мастацтвам другіх народаў Совецкага Саюза, трэба канчаткова лініі даваць тую нацыяналістычную лінію на адарванне украінскай культуры ад пролетарскай культуры рускага рабочага класа, якая праводзілася пры садзейнасці Скрыпніка.

І, нарэшце, **сёмая задача** — аб рабоце сярод нацыянальных меншасцяй. Я ўжо гаварыў, што ў гэтай галіне справа стаіць надзвычай недавальняюча. Работа сярод працоўных нацыянальных меншасцяй, асабліва сярод польскага і нямецкага насельніцтва, праводзілася ў радзе месц варожымі элементамі; у рад калгасаў, школ, клубаў, інстытутаў і інш. пралезлі ўсякага рода контр-рэволюцыйныя, фашысцкія, нацыяналістычныя элементы. Нашы партыйныя арганізацыі забылі аб выключным значэнні гэтых раёнаў. Аб гэтым трэба цвёрда памятаць. Работу сярод нацыянальных меншасцяй трэба ўсямерна ўзмацніць, забяспечыць на ўсіх участках гэтай работы большэвіцкае кіраўніцтва, аддаўшы сур'ёзную ўвагу падбору моцных праверэных кадраў.

Аб Малдавіі. Малдаўская рэспубліка дабілася значных поспехаў у гаспадарчым і культурным будаўніцтве. Наша задача — дапамагчы Совецкай Малдавіі ў яе барацьбе за далейшае разгортванне культурнага будаўніцтва, за развіццё малдаўскай культуры, нацыянальнай па форме, пролетарскай па зместу.

Вось, таварышы, асноўныя задачы, якія

У ФАШЫСЦКАЙ ГЕРМАНІІ

КРЫВАВАЕ ЖНІВО ГЕРЫНГА І ЯГО ПАДРУЧНЫХ

БЕРЛІН, 2 снежня. (БЕЛТА). Арышты рабочых па ўсёй Германіі за апошнія дні набылі масавы характар. У Дрэздэне, згодна паведамлення паліцыі, за апошні час арыштавана звыш 400 чалавек за «антыдзяржаўную дзейнасць», пры чым 72 арыштаваны ў сувязі з раскрыццём ячэек комсамола.

«Вольф» паведамляе, што ў раёне Міхлэна раскрыта створаная комуністычная арганізацыя. Арыштаваны 79 чалавек. У Любеку выкрыта нелегальная комуністычная друкарня, як гаворыцца ў паведамленні «Вольф», была абсталявана па ўсіх правілах тэхнікі. Арыштаваны 8 чалавек.

***

Берлінскі надзвычайны суд прыгаварыў да кары смерці батрака Бара. Ён абвінавачваўся ў тым, што «з палітычных меркаванняў прабаваў зрабіць падпал».

Трое рабочых, якія абвінавачваліся ў «падбухторванні» да падпала, прыгавораны да 10 год катаржных работ кожны. На суде тры абвінавачаныя катэгарычна адмаўляліся якую-б там ні было ўдзельнасць у прыпісваемым Бару падпале. Бар самым рашучым чынам адмаўляў правільнасць ягбыта зробленых ім у часе допыта паказанняў, на якіх пабудавана ўсё абвінавачанне. Пракурор заявіў, што гэта «звычайная комуністычная тактыка». «Фелькішэр беабахтэр» падкрэслівае, што гэта—першы прыгавор, вынесены на аснове дакрэта аб увядзенні кары смерці за падпалы з палітычных матываў.

У Каселі адбыўся суд над 47 комуністычнымі рабочымі і работніцамі. Іх абвінавачвалі ў стварэнні ў Франкфурце-на-Майне комуністычных ячэек і распаўсюджанні комуністычнай літаратуры. 10 абвінавачаных прыгавораны да катаржных работ на розныя тэрміны ў агулле на 19 з паловай год. 24 прыгавораны ў агуле на 41 год турмы. 14 абвінавачаных апраўданы за недаказанасцю абвінавачання. Аднак, большасць з іх былі зараз-жа адпраўлены ў канцлагер.

РЭАРГАНІЗАЦЫЯ ГЕРМАНСКАЙ ТАЙНАЙ ПАЛІЦЫІ

БЕРЛІН, 2 снежня. (БЕЛТА). Дэкрэтам прускага ўрада тайная паліцыя ўзята з ведання міністэрства ўнутраных спраў і ператворана ў самастойнае ведамства, узгадняемае прэм'ерам Герынгам. Сваім намеснікам па кіраўніцтву тайнай паліцыяй на пасаду яе інспектара Герынг назначыў падфюра адстаўленага ад кіраўніцтва тайнай паліцыяй Дыльса. У сувязі з рэарганізацыяй Герынг выдаў загад усім служачым і агентам тайнай паліцыі, у якім падкрэслівае: «выбіраю 12-га лістапада не павінны ўвесці вас у сман адносна таго, што гарокая дзяржаве дзейнасць спынілася».

Герынг заклікае ўсіх агентаў тайнай паліцыі да ўзмоцненай барацьбы супроць «перастройшыхся на падпольную работу органаў дзяржавы».

ТВАР ФАШЫСЦКАГА ЗАКОНАДАЎСТВА

БЕРЛІН, 2 снежня (БЕЛТА).

Учора германскі ўрад прыняў некалькі законаў, якія пагаршаюць і без таго пяксцерпнае становішча рабочых, служачых і беспрацоўных.

«Закон аб адпаўленні сістэмы соцыяльнага страхавання» прадугледжвае зніжэнне пэнсій, выплачваемых па інвалідзнасці і непрацаздольнасці. Паміма зніжэння пэнсій будзе праведзена «праверка» ўсіх пэнсіянераў, у результаце якой пэнсіі будуць пазбаўлены тыя, хто атрымлівае іх «без дастатковых падстаў», але з прычыны таго, што, не гледзячы на ўсе надзвычайныя дэкрэты, органы страхавання ад інвалідзнасці ўсё яшчэ маюць дэфіцыт у 8 млрд. марак, урад выкупіў быў тамсама павысіць да паўтара працэнта аплачваемыя работадаўцамі ўзносы па гэтаму страхаванню.

Другі закон прадугледжвае рэзкае зніжэнне дапамог, выплачваемых муніцыпальнымі аддзеламі апекі па беспрацоўнасці, дзе атрымлівае дапамогі падаўляючая большасць зарэгістраваных беспрацоўных. У абшчынных, прыпісных асабліва моцна пацярпелымі гаечай, дапамогі будуць зніжаны да вельмі нізкага ўзроўня, пры чым і гэтыя дапамогі будуць выдавацца толькі пасля «найстражэйшай праверкі патрэбнасці».

НОВЫЯ БЕЛАРУСКІЯ КІНО-ФІЛЬМЫ

Ленінградскай фабрыкай Белдзяржкіно «Совецкая Беларусь» адана нямая карціна **«ПЕРШАЕ КАХАННЕ»** на тэму аб барацьбе заходняэўрапейскага комсамола. Сцэнарый **Таўбе**, рэжысер **ШРЭЙДЭР.**

Гэтымі днямі з Менска выязджае камісія для прыёма новай гукавой карціны **«ДВОЙЧЫ НАРОДЖАНЫ».** Сцэнарый **КОБЕЦА**, рэжысер **АРШАНСКІ.**

Заканчваецца гістарычная гукавая карціна **«ПАРУЧЫК КІЖЭ».** Карціна прадстаўляе сабой сатыру на эпоху Паўла І. Сцэнарый **ТЫНЯНАВА**, рэжысер **ФАЯЦЫНЕР.**

У снежні заканчваецца нямы фільм **«ЖУЛІК»** на тэму аб ахове соцыялістычнай маемасці. Сцэнарый **БРОЎКІ**, рэжысер **АВЕРБАХ.**

На 1934 год ужо зацверджаны два сцэнарыі: гукавы фільм **«ВЫСОКАЕ НАПРУЖАННЕ».** Тэма—рост індустрыялізацыі і пролетарыята БССР. Фільм будуецца на матэрыялах Асінбула. Сцэнарыст **БРАДЗЯНСКІ** ставіць карціну **КОРШ**; і дзіцячы нямы фільм **«ПАЛЕСКІЯ РАБІНЗОНЫ»** па аповесці пісьменніка Маўра.

Паездка дэлегацыі БССР ў Чувашыю

Учора выехала з Менска ў Чэбаксары ўрадавая дэлегацыя БССР на чале з сакратаром ЦВК т. **ЛЕЎКОВЫМ**, у складзе т. т. **ЛІЎШЫЦА** (ЦК комсамола); **ГРОЗНЕРА** (парторг Галоўдартранса)); **ФУРМАНА** (старшыня рэспубліканскага бюро ІТР саюза шаспортбудаўніцтва); **МАРОЗА** (начальніка сектара эксплаатацыі Галоўдартранса); **КОРФА** (старшыня ЦС Аўтадора) і **ДОДЗІНА** («Звязда»).

Дэлегацыя запрошана ў Чувашскую АССР для ўдзела ў святкаванні дарожнікаў і для заключэння соцыялістычнага дагавора аб паміж БССР і Чувашскай АССР на лепшае выкананне планаў дарожнага будаўніцтва.

ХРОНІКА

* СНК БССР прызнаў непадходным пабудаваць **НОВУЮ ЭЛЕКТРАСТАНЦЫЮ**, магутнасцю ў 500-750 кілават, у **СЛУЦКУ.** Пуск станцыі намечан у жніўні 1934 года. **НОВАЯ ЭЛЕКТРАСТАНЦЫЯ** будзе пабудавана ў 1934 годзе і ў **ТАЛАЧЫНЕ.**

* Тав. **ШЫМАНСКІ В. Н.** назначан намеснікам упаўнаважанага Наркомпрамтэхнікума. Тав. **ЛАЗОЎСКІ Н. Ф.** вызвалены ад абавязкаў намесніка наркома земляробства.

* **СПАДАРОЖНІК ПА БССР** будзе складзен Беларускай акадэміяй навук. Для правядзення падрыхтоўчай работы створана камісія ў складзе т. т. Коласа, Панкевіча і Казлова.

* У сувязі з назначэннем т. **СУРТА** наркомам аховы здароўя БССР ён вызвалены ад абавязкаў віцэ-прэзідэнта Беларускай акадэміі навук з аставаннем членам прэзідыума акадэміі.

* Беларускі драматург т. **ГУРСКІ** напісаў новую п'есу **«МАЦІ»** на тэму «Кастрычніцкая рэволюцыя ў Беларусі».

* Пачынаецца пабудова **НОВАЙ ТАВАРНАЙ СТАНЦЫІ** ў раёне 747 кілометраў. На гэтым участку Менска гі вузла грузазварот даходзіць да 170 вагонаў у суткі. У сувязі з ростам прамысловасці пабудова новай таварнай станцыі будзе мець асаблівае важнае значэнне.

У МАСКВУ ПРЫЯЖДЖАЕ ГРУПА ФРАНЦУЗСКІХ ТЭАТРАЛЬНЫХ ДЗЕЯЧОЎ

МАСКВА. (БЕЛТА).

«Інтурыстом» апрыманы дапатковыя весткі аб складзе групы французскіх тэатральных дзеячоў, якая прыяжджае 23-га снежня ў Маскву. У ліку прыяжджаючых: прэзідэнт саюза тэатральных дырэктароў Францыі п. **МАКС МОРЭЙ** і дырэктар Парыжскай галерэі мастацтваў п. **ПОМАЗ.**

Арганізатар і кіраўнік гэтай паездкі дырэктар тэатра «Мадлэн» п. **ТРЭБОР** быў гэтымі днямі прыняты французскім міністрам замежных спраў Поль Банкурам і меў з ім гутарку па поваду паездкі.

Пісьменнікі РСФСР у гасцях у пагранічнікаў

Дэлегацыя рускіх совецкіх пісьменнікаў у складзе т. т. **БРУНО ЯСЕНСКАГА, ВЛ. БАХМЕЦЬЕВА, ВЛ. ЛІДЗІНА, С. ВАШЭНЦОВА, С. БРОЙДЭ** і **С. ЛЕВМАНА** ў часе свайго прабывання ў БССР наведала нашых пагранічнікаў. Разам з маскоўскімі таварышамі на мяжу выязджалі: старшыня аркамітэта СПБ **М. КЛІМКОВІЧ** і пісьменнікі **— А. АЛЕКСАНДРОВІЧ, П. БРОЎКА, П. ГАЛАВАЧ, М. ЛЫНЬКОЎ** і **Л. БЕНДЭ.**

На заставе пісьменнікі правялі гутарку з байцамі і кампалітскладам па пытаннях абаронай літаратуры і азнаёміліся з чырвонаармейскай бібліятэкай.

— Наш чырвоны пагранічнік, — заявілі госці супрацоўніку **«ЗВЯЗДЫ»**, — надзвычай вырас за апошнія гады. Мы ў выніку гэтай паездкі навочна пераканаліся ў высокай палітычнай свядомасці абаронцаў нашых рубяжоў, у іх класавай дысцыпліінаванасці, у штодзённым сапраўдным гераізме.

— Байцы-пагранічнікі жыва цікавяцца мастацкай літаратурай і шмат чытаюць яе. Бібліятэка поўна навінак. Пагранічнікі, напрыклад, паведамілі нам, што іх улюбёнымі кнігамі з'яўляюцца такія, як **«УЗНЯТАЯ ЦАЛІНА»** і **«ЦУСІМА».** Надзвычай ахвотна чытаецца байцамі і ваенна-абаронны журнал **«ЗНАМЯ».**

— Пагранічнікі прад'явілі нам рахунак на павышэнне ўдзельнай г[illegible] гі ваенна-абаронпай гаматыкі ў [illegible] шай творчасці, на стварэнне такіх рэчаў, якія аллюстроўвалі-б быт і вучобу байца на мяжы.

— Дайце нам цікавае, захапляючае апавяданне з жыцця і быта чырвонаармейцаў, дайце баявую, звонкую песню!

Пісьменнікі абавязаліся дасылаць па меры выхада з друку, у бібліятэку заставы ўсе свае кнігі.

Вячоруючыся ў Менск, пісьменнікі спыніліся ў цэнтры пацыянальнага польскага раёна — г. **ДЗЯРЖЫНСКУ**, дзе азнаёміліся з горалам (між іншым, агледзелі помнік Ф. Э. Дзяржынскаму) і мелі гутарку з намеснікам старшыні гарсавета т. Козікам пра гаспадарча-культурнае будаўніцтва рабіна.

У Дзяржынску-ж пісьменнікі наведалі кіраўніцтва пагранатрада і правялі нараду з чырвонаармейскай [illegible] мадзейнай агітбрыгадай па пытанн[illegible] рэпертуара, мастацкай спецыяльн[illegible] інш.

Учора ўвечары, па прыездзе та[illegible] рышоў з пагранічча, адбылася [illegible] варыская сустрэча маскоўскіх т[illegible] цей з работнікамі «Звязды».

Л.

Паведамленні

Менгарком КП(б)Б склікае 4 снежня ў 7 гадз. вечара ў памяшканні Дома комасветы (пакой № 12, уваход з вул. Энгельса) нараду тэхсакратароў і вучотчыкаў усіх партка лектываў і ячэек КП(б)Б г. Менска.

Явка абавязкова.

***

Парткалегія МенгарКК КП(б)Б паведамляе, што 4-XII г. г. у 6 г. веч. у памяшк. МенгарКК (Карла Маркса, 14, пакой 24) адбудзецца пасяджэнне партпрыёмкі МенгарКК, на якім будуць разглядацца справы т. т. **Шута М. М.** («Ударнік»); **Шпалакова** (пагельня № 1); **Пятровіча С. Ф.** (Белсадгародтрэст); **Кухановіча** (фабрыка імя Крупскай) і **Хмеля** (школа завод «Пролетарый»).

Сакратар парткалегіі МенгарКК КП(б)Б.

Парткалегія МенгарКК КП(б)Б [illegible] ведамляе, што 5-XII г. г. у 6 г. [illegible] у памяшканні МенгарКК (Ка[illegible] Маркса, 14, пакой 24) адбудзецца [illegible] сяджэнне партпрыёмкі МенгарКК, [illegible] якім будуць разглядацца спр[illegible] частуючых т. т.: Федатка (КІЖ); [illegible] рачуна Б. С. (Белрыбтрэст); Мел[illegible] ра М. І. (былы загатчык засол. пу[illegible] та № 1 плодатрэста); Заранкіна [illegible] і Азорнава (студэнты кааперацы[illegible] та ін-та); Бутрыновіча і Яну[illegible] віча (МГРК), Андрэйковай, Хадак[illegible] ка, Гондляха і Шэлеста (ВКСГП[illegible] Кацнельсона (арц. імя Крупск[illegible] Некраша (саўгас імя Лекерта).

Явка вышэйпазначаных т. т. і [illegible] ратароў парт'ячэек абавязкова.

Сакратар парткалегіі Менга[illegible] КП(б)[illegible]

Адказны рэдактар Г. Н. БРАГІН[illegible]

ПРЫМУСОВАЯ ПРАЦОЎНАЯ ПАВІННАСЦЬ ДЛЯ МОЛАДЗІ У ГЕРМАНІІ

БЕРЛІН. (БЕЛТА).

Працоўная павіннасць, якая дагэтага часу палоўным чынам з прычын знешня-палітычнага характару фармалізавалася пазву «добраахвотнай працоўнай павіннасці» цяпер пазбаўляецца апошніх чыста-знешніх адзнак «добраахвотнасці».

З гэтага часу для асоб, якія радзіліся пасля 1908 г., увядзіцца так званы «працоўны пашпарт». Ён будзе выдавацца толькі пасля не менш 5 месяцаў работы ў лагерах працоўнай павіннасці. Пры паступленні на работу, асобы, якія радзіліся пасля 1908 г., павінны будуць прад'яўляць свой «працоўны пашпарт». Асаблівая ўвага будзе звярачацца на змешчаную ў пашпарце характарыстыку паводзін уладальніка пашпарта ў лагеры. Асобы, якія не маюць пашпарта, фактычна асуджаюцца на галодную смерць. Газеты па гэтаму поваду заўважаюць, што з гэтага часу прыток «добраахвотнікаў» у лагеры працоўнай павіннасці, «безумоўна ўзрасце».

1. ВАЕННАЯ НЕБЯСПЕКА І ЗАДАЧЫ АБАРОНЫ СССР.

ЛЕНІН АБ ІНТЭРВЕНЦЫІ. (Зборнік), стар. 236, тыр. 5.000, ц. 2 руб., пер. 40 кап.

ЛЕАНДАЎ Л., ГРЫШЫН Ц., і САНДЛЕР А. (брыгада). — Марксіцка-ленінскае вучэнне аб вайне. Вучэбны дапаможнік для комуніверсітэтаў і соўпартшкол, стар. 336, тыр. 10.000, 1933 г., ц. 2 р. 25 к., пер. 30 кап.

АБ ДАЛЁКА-УСХОДНЯЙ ВАЙНЕ і аб задачах комуністаў у барацьбе супроць імперыялістычнай вайны і ваеннай інтэрвенцыі супроць СССР. (Рэзалюцыя, прынятая XII пленумам ВККІ), стар. 16, тыр. 5.000, 1932 г., ц. 8 к.

МАНУІЛЬСКІ Д. — СССР і суседнія пролетарыят. (Даклад на XII пленуме ВККІ); стар. 78, тыр. 5.000, 1933 г., ц. 25 к.

ЛЕМІН. — Міжнародны пролетарыят на абарону СССР, стар. 94, тыр. 4.000, 1933 г., ц. 80 к.

КАДЗІШАЎ А. — Ваенная небяспека і задачы абароны СССР. Стар. 110, тыр. 7.000, 1932 г., ц. 4 0к.

БАЙКАШ М. — Советы і авіяцыя. Стар. 51, тыр. 3.000, 1933 г., ц. 35 к.

ГОРКІ МАКСІМ. — Будзем на варце! (Артыкулы), стар. 192, тыр. 5.000 1932 г., ц. 70 к.

2. ПРОЦІПАВЕТРАНАЯ І ХІМІЧНАЯ АБАРОНА. (АРГАНІЗАЦЫЯ, ТЭХНІКА.)

а) Проціпаветраная абарона насельніцтва.

ТСААСОАВІЯХІМАЎСКІЯ гурткі па ліквідацыі СПАнепісьменнасці (проціпаветраная абарона). 1933 г., ц. 10 к.

ШТО ПАВІНЕН ВЕДАЦЬ кожны працоўны аб проціпаветранай абароне (СПА), стар. 56, тыр. 10.000, 1931 г., ц. 20 к.

ХАМІЛІС. — Што павінен ведаць працоўны аб проціпаветранай абароне. Стар. 55, тыр. 5.000, 1932 г. ц. 20 к.

МЕДЗВЕДЗЕЎ М. Р. — Проціпаветраная абарона краіны. Стар. 92, тыр. 5.000, 1932 г., ц. 1 р. 25 к.

БАРАЦЬБА з паветрана-хімічнай небяспекай. Стар. 140, тыр. 5.000, 1932 г., ц. 70 к.

БАТВІНІК А. — Проціпаветраная і проціхімічная абарона. Стар. 48, тыр. 5.000, 1931 г., ц. 10 к.

ВЕРЫЧАЎ В. — Сродкі і спосабы паветрана-хімічнага нападу і абароны. (Для гурткоў і камандаў ТСА). Стар. 168, тыр. 5.000, 1931 г., ц. 1 р. 20 к.

ЛІННІК А. — Проціпаветраная абарона. Стар. 128, тыр. 3.000 1933 г., ц. 2 р.

ЛІННІК А. — Процівапажарная абарона населеных пунктаў ва ўмовах паветранага нападу. Стар. 32, тыр. 10.000, 1933 г., ц. 15 к.

ЛІННІК і ХАМІЛІС. — Проціпаветраная абарона населеных пунктаў. Стар. 214, тыр. 5.000, 1933 г., ц. 2 р.

ЛІННІК А. — Ахова жывёлы ад хімічных сродкаў паветранага нападу. Стар. 42, тыр. 10.000, 1933 г., ц. 15 к.

ПАМЯТКА сігнальшчыку паста ПНАС. (Склаў М. Чорных). Стар. 28, тыр. 4.000, 1932 г., ц. 12 к.

САЛАЎЁЎ. — Работа авіясігнальнага паста. Стар. 32, тыр. 5.000, 1933 г., ц. 25 к.

ДЗЯРЖАЎНАЕ ВЫДАВЕЦТВА БЕЛАРУСІ. — СЭКТАР КНІГАГАНДЛЮ (г. Менск, Пляц Волі, 5).

Да месячніка ўзмацнення проціпаветранай абароны (ППА).

За ўзмацненне супроціпаветранай абароны краіны!

За поўную ліквідацыю СПАнепісьменнасці сярод працоўных і іх сямей.

ЛІТАРАТУРА

ПА ПРОЦІПАВЕТРАНАЙ І ХІМІЧНАЙ АБАРОНЕ

(ВЫДАННІ ДзВВБ і ДзВБ)

Для чырвонаармейцаў, для ячэек і актыва ТСАавіяхіма, для гурткоў па ліквідацыі СПАнепісьменнасці, для камандаў ППА і для папаўнення ваенна-абаронных аддзелаў м. савых і лятэк ў і тыпаў: пры рабочых клубах, дамах социкультуры хатах-чытальнях (у гарадах, на прадпрыемствах, на транспарце, у калгасах, саўгасах, пры палітаддзелах МТС і г. д.).

б) Проціпаветраная абарона войска. Ваенная авіяцыя.

АЛЕКСЕЕЎ В. і ХОРЫКАЎ І. — Куляй па самалёце. Стар. 86, тыр. 5.000, 1932 г., ц. 40 к.

ВІНАГРАДАЎ Н. — Проціпаветраная абарона войска. Стар. 57, тыр. 4.000, 1932 г., ц. 30 к.

МАКСІМЕНКА П. — Барацьба з авіяцыяй. (Выд. II перапрацаванае). Стар. 56, тыр. 5.000, 1933 г., ц. 60 к.

СТРЫЕЎСКІ Л. К. — Памятка чырвонаармейцу аб авіяцыі. Стар. 20, тыр. 4.500, 1932 г., ц. 15 к.

СМІРНОЎ М. — Авіяцыя і пяхота. Стар. 62, тыр. 5.000, 1932 г., ц. 25 к.

ТАЙГРЭВЕРТ Н. А. — Авіяцыя ў сучаснай вайне. Стар. 84, тыр. 7.000, 1933 г., ц. 25 к.

ХРЫПІН В. — Паветраны флот. (Ваенна-палітычны агляд). Стар. 108, тыр. 3.000, 1932 г., ц. 70 к.

ЦІМАФЕЕЎ В. — Сувязь самалёта з наземнымі вайскамі. Стар. 45, тыр. 5.000, 1932 г., ц. 20 к.

ХРЫПІН В. — Наш паветраны флот. Стар. 52, тыр. 7.000, 1932 г., ц. 20 к.

НАРУШЭВІЧ А. — Паветраныя сілы нашых суседзяў. Стар. 104, тыр. 3.000, 1932 г., ц. 85 к.

КНЯЗЕЎ Ф. — Комсамол — на самалёт! Стар. 96, тыр. 3.000, 1932 г., ц. 25 к.

КОМСАМОЛ — ШЭФ АВІЯЦЫІ. Стар. 30, тыр. 3.000. 1932 г., ц. 10 к.

в) Хімабарона

АЗАР'ЕЎ С. — Памятка хімвывад чыку. Стар. 38, тыр. 3.000, 1933 г., ц. 15 к.

БАТВІНІК А. — Тэхніка і тактыка хімбарацьбы. Стар. 80, тыр. 4.000, 1933 г., ц. 75 к.

БУБНОЎ А. — Памятка чырвонаармейцу аб ваенна-хімічнай маемасці. Стар. 56. тыр. 7.000, 1933 г., ц. 20 к.

БУБНОЎ А. — Хімія і бронясілы. Стар. 40. тыр. 5.000, 1932 г., ц. 20 к.

БЯРЛОГА А. — Як байцу абараняцца ад АМ. Стар. 50, тыр. 5.000, 1932 г. ц. 25 к.

ВЕРЫЧАЎ В. — Байцу пра вайсковую хімію. Стар. 68, тыр. 3.000, 1931 г., ц. 15 к.

ВЕРЫЧАЎ В. — Дымы і іх баявое ўжыванне. Стар. 85, тыр. 4.000, 1933 г., ц. 60 к.

ВЕРЫЧАЎ В. — Кароткія весткі па баявым ужыванні ўзрыўных, атрутных, дымаўтваральных і запальных матэрый. Стар. 60, тыр. 5.000, 1932 г., ц. 60 к.

ВЕРЫЧАЎ В. — Процігаз «БН». Стар. 38, тыр. 20.000, 1933 г., ц. 25 к.

ВЕРЫЧАЎ В. — Хімічны напад і абарона. (Выд. II перапрацаванае і дапоўненае). Стар. 200, тыр. 7.000, 1933 г., ц. 2 р. 25 к.

ДЗЯМЕНЦЬЕЎ А. — Хімічная служба ў мотамехчасцях. Стар. 64, тыр. 2.000, 1933 г., ц. 1 р.

ДОЛІН А. — Памятка чырвонаармейцу аб проціхімічнай абароне. Стар. 33, тыр. 7.000, 1932 г., ц. 10 к.

ДОЛІН А — Чырвонаармейцу аб хімічнай выведцы. Стар. 68, тыр. 5.000, 1932 г., ц. 20 к.

КАНАНОК А. І. — Ахова жывёл ад атруўваючых матэрый. Стар. 48, тыр. 5.000, 1932 г., ц. 20 к.

КІРАЎНІЦТВА ПА НАВУЧАННЮ войска карыстанню процігазамі. Стар. 36. тыр. 5.000, 1932 г., ц. 30 к.

КІРАЎНІЦТВА па хімічнай службе ў РСЧА. Стар. 160, тыр. 3.000, 1931 г., ц. 70 к.

КУЛЬМАН А. — Выбуховыя матэрыі. Стар. 72, тыр. 3.000, 1931 г., ц. 35 к.

ЛОГІНАЎ В. — Ваенна-хімічны куток. Стар. 30, тыр. 4.000, 1933 г., ц. 15 к.

МОНІГЕЦ К. — Як ваюць газамі. Стар. 44, тыр. 8.000, 1931 г., ц. 10 к.

ПРАШЧЕЧАНСКІ Б. У. — Памятка чырвонаармейца аб мерах санітарнай абароны ад «АМ». Стар. 14, тыр. 7.000, 1932 г., ц. 15 к.

СЯРГЕЕЎ. — Тактыка проціхімічнай абароны мота-мех-часцей. 1933 г., ц. 60 к.

ФЕДАРАЎ В. — Дэгазацыя і як яе арабіць. Стар. 60, тыр. 5.000, 1932 г., ц. 15 к

ХІМІЧНЫ ГАРАДОК. (Уплава баявой падрыхтоўкі РСЧА). Стар. 52, тыр. 3.000, 1933 г., ц. 75 к.

ШОШОНАЎ-ОРСКІ. — Процігазы і дапаможныя сродкі асабістай процівімічнай абароны. Стар. 50, тыр. 7.000, 1932 г., ц. 20 к.

ЧАСОВАЯ ІНСТРУКЦЫЯ па дегазацыі. Тэхніка дэзынфекцыі. Стар. 120, тыр. 3.000, 1933 г., ц. 45 к.

ШМІДТ З. — Хімічная вайна і ваенная дапамога пры пажарах атручанымі матэрыямі. Стар. 84, тыр. 5.000. 1932 г., ц. 40 к.

г) Ваенная справа ў школе.

АРЦЭЗА В. Г. — Ваенная справа. Падручнік па ваенных прадметах для тэхнікумаў, рабфакаў, школ ФЗВ, прафшкол і старэйшага канцэнтра школы. Стар. 256, тыр. 25.000, 1933 г., ц. 1 р. 75 к., пер. 25 к.

АРЦЭЗА В. і НОВІКАЎ А. — Ваенная падрыхтоўка. Падручнік для ВПУ. Стар. 220, тыр. 5.000, 1932 г., ц. 2 р. 50 к.

ВАТОЛІН Н. Н. — Хімія ў ФЗС і ваенная справа. Стар. 78, тыр. 3.000, 1933 г., ц. 60 к.

ВНУКАЎ В. (Унукаў В.). — Фізіка і вайна, вып. 1. Стар. 96, тыр. 3.000, 1932 г., ц. 1 р.

ВНУКАЎ В. (Унукаў В.). — Фізіка і вайна, вып. II. Стар. 104, тыр. 3.000, 1932 г., ц. 1 р. 15 к.

ВНУКАЎ В. (Унукаў В.). — Фізіка і вайна, вып. III. Стар. 88, тыр. 3.000, 1932 г., ц. 1 р.

3. ТСААВІЯХІМ—АПОРА МІРНАЙ ПРАЦЫ І АБАРОНЫ СССР.

КІРАЎНІЦТВА на службе хімічных каманд ТСА асоавіяхіма. Стар 100, тыр. 3.000, 1931 г., ц. 20 к.

ПАЛАЖЭННЕ аб советах ТСАассаавіяхіма на буйных ф.-з. прадпрыемствах, саўгасах, МТС і калгасах. Стар. 56, тыр. 8.000, 1931 г., ц. 10 к.

ПАЛАЖЭННЕ аб ячэйцы ТСАасоавіяхіма. Стар. 26, тыр. 8.000, 1932 г., ц. 15 к.

ЭЙДЭМАН Р. П. — Вынікі і далейшыя задачы перабудовы ТСАасоавіяхіма. Стар. 32, тыр. 5.000, 1933 г., ц. 15 к.

ДАПРЫЗЫЎНАЯ ПАДРЫХТОЎКА ТСАассаавіяхіма. Стар. 78, тыр. 4.000, 1933 г., ц. 60 к.

ХАЦКЕВІЧ А. І. — Становішча і задачы чырвонакрыжных арганізацый БССР. Стар. 102, тыр. 2.000, 1933 г., ц. 60 к.

4. АВІЯЦЫЯ Ў МАСТАЦКАЙ ЛІТАРАТУРЫ.

ГЕЛЬДЭРС Майер. — Паветраная вайна 1936 года («Зруйнаванне Парыжа». Раман). Стар. 119, тыр 5.000, 1932 г., ц. 1 р. 50 к.

КУЗЬМІЧ Ул. — Крылы авіяспіралі. (Раман). Стар. 396. тыр. 3.000, 1932 г., ц. 4 р. 50 к., пер. 50 к.

УЭЛЬС ГЕРБЕРТ. — Вайна ў паветры. (Фантастычны раман). Стар. 304. тыр. 5.000, 1931 г., ц. 1 р. 40 к.

КАЛЬЦОЎ Міхаіл. — Хачу лятаць! Стар. 98, тыр. 3.000, 1932 г., ц. 70 к.

БУБНОЎ А. — Гудуць маторы. Нарысы аб авіяцыі. Стар. 108 тыр. 3.000, 1932 г., ц. 1 р. 75 к.

5. ЛІТАРАТУРА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ І ЮНАЦТВА.

а) Літаратура для гурткоў юных прыхільнікаў ТСА.

ПРАГРАМА гурткоў юных прыхільнікаў ТСАасоавіяхіма па ППА (процівапаветранай абароне), (склаў Хамаліс). Стар. 14, тыр. 3.000, 1933 г., ц. 10 к

ТАКСАМА. — II тыр. 10.000, 1933 год, ц. 7 к.

ПРАГРАМА гурткоў юных прыхільнікаў ТСАасоавіяхіма па ваеннай хіміі (склаў М. Занегін). Стар. 29, тыр. 3.000, 1933 г., ц. 15 к.

ПРАГРАМА нізавога гуртка юных авіябудаўнікоў. (Склаў М. Бабаеў). Стар. 22, тыр. 3.100, 1933 г., ц. 15 к.

ПРАГРАМА гуртка юных прыхільнікаў ТСА па ваеннай хіміі (склаў М. Занегін). Стар. 29, тыр. 3.000, 1933 г., ц. 10 к.

БУРЧЭ Е. Ф. — Паветраны флот і ваенная маскіроўка. Стар. 98, тыр. 3.000, 1933 г., ц. 45 к.

ЖАБРАЎ А. — Як пабудован самалёт і як ён лятае. Стар. 84, тыр. 8.000, 1932 г., ц. 30 к.

ІГНАТАЎ Н. — Пражэктары і гуваспаймальнікі. Стар. 48, тыр. 5.000, 1932 г., ц. 20 к.

КАЗІН Н. — Авіямадэлізм. Будова лятаючых мадэляй. Работа з лятаючымі мадэлямі. Стар. 219, тыр. 4.000, 1932 г., ц. 1 р.

РАЗАНАЎ. — Самалёт. Стар. 64, 1931 г., ц. 35 к.

б) Авіяцыйныя апавяданні і нарысы для дзяцей і моладзі

БАБРОЎ Н. С. — Жыццё лётніка. Стар. 116, тыр. 4.000, 1933 г., ц. 1 р. 10 к

БУДАНЦОЎ С. — Эскадрылля совецкай комуны. (Апавяданне). Стар. 31, тыр. 7.000, 1930 г., ц. 12 к.

Бурчэ Е. Ф. — Прыгоды ў паветры. (Нарысы і ўспаміны лётніка). Стар. 128, тыр. 3.000, 1932 г., ц. 1 р.

СТЭРЛІГАЎ У. Л. — На самалёце ў Амерыку. Стар. 88, тыр. 4.000, 1931 г., ц. 35 к.

ПАЎНЭ В. — Вайсковы зборнік. (Кніжка багата ілюстравана малюнкамі і фота-здымкамі). Стар. 82, тыр. 5.000, 1932 г., ц. 35 к.

6. ЛІТАРАТУРА НА МОВАХ НАЦМЕНШАСЦЕЙ.

а) На яўрэйскай мове.

СТАТУТ ячэйкі ТСАасоавіяхіма (Нацсектар ДВБ). 1932 г., ц. 15 к.

СЕМАШКА. — За совецкі дырыжабль. (ЦВН, Менск), 1931 г., ц. 3 к.

ЖАБРОЎ. — Як пабудован самалёт і як ён лятае. («ЭМЭС»), 1933 г., ц. 60 к.

РУБАКІН. — «Гісторыя самалёта». («Папулярна-навуковая бібліятэка № 11»), ц. 3 5к.

ЛЕВЯДЗЕНКА. — Да полюса на самалёце. («Папулярна-навуковая бібліятэка № 19»). ц. 60 к.

БАБРОЎ С. — Жыццё лётніка. (Нарыс). (Нацсектар ДзВБ), 1933 г., ц. 1 р. 25 к.

СТУЧЫНСКІ. — Крылы совецкіх. (Укрнацменвыд). 1932 г., ц. 15 к.

ВАСІЛЬЧАНКА. — Авіягурток. («Бібліятэка школьніка-піянера»). (Укрнацменвыд), 1932 г., ц. 50 к.

б) На польскай мове.

ПАЛАЖЭННЕ аб ячэйцы Асоавіяхіма. (Нацсектар ДзВБ). 1933 г., ц. 20 к.

ВНУКАЎ. — Ці страшна нам ваенная тэхніка? (Нацсектар ДзВБ), 1932 г., ц. 20 к.

СЯРГЕЕЎ. — Людзі і паветра. (Укрнацменвыд., 1932 г., ц. 40 к.

ПАТРАБУЙЦЕ ва ўсіх філіялах, кнігарнях і кіёсках ДВБ, БАКТ'а, райсаюзаў і Саюздруку!

Пры адсутнасці паказанай літаратуры ў кнігарнях на месцах, шліце свае заказы па адрасу: г. Менск, Пляц Волі 5. Цэнтральная кнігарня Дзяржаўнага выдавецтва Беларусі. Аддзел „Кніга-пошта"

Рэдакцыя газеты „Звязда" і Беладдзяленне газеты «Легкая Индустрия» на 5 снежня а 7 гадзіне ўвечары ў пам. рэд. „Звязды" (Совецкая 63)

СКЛІКАЮЦЬ НАРАДУ

трыкутнікаў менскіх прадпрыемстваў і дырэктароў трэстаў лёгкай прамысловасці і кааперацыі

аб рабоце прамысловасці

На нараду выклікаюцца трыкутнікі наступных прадпрыемстваў:

1) Завода „Большэвік", 2) абутковай імя Кагановіча, 3) фабрыкі імя Тэльмана, 4) скур.-галантарэйнай „Усход", 5) швэйнай „Кастрычнік", 6) швэйнай „8-га сакавіка", 7) швэйнай імя Крупскай, 8) ФЗВ швэйнікаў „КІМ", 9) скарняжнай „1 Мая", 10) трыкатажнай „Пролетарый", 11) гуты „Пролетарый", 12) друкарні імя Сталіна, 13) шпалернай імя Вароўскага, 14) завода імя Молатава, 15) галантарэйнай імя Фрунзе і 16) шчотачнай імя Крупскай.

Дырэктары Скуртрэста, Швэйтрэста, Шкіратрэста, культпрамтрэста, Паліграфтрэста, Белшчаціны, Хімтрэста Лесбела і Белсампрамсаюза.

Апрача таго персанальна запрашаюцца т. т. КА[illegible] (НКЛП) і РОЗІН (упаўнаркамлес).

„ЗВЯЗДА", „Легкая Индустрия".

КІНО-ТЭАТР „ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА" Ад 4 снежня

ВЯЛІКІ ВЕЧАР ЗАМЕЖНЫХ КАМЕДЫЯЎ

ТРЫ КАМЕДЫІ Ў АДЗІН СЕАНС

1) ПА ЗАКЛАДНАЙ загр. камедыя ў 2 частках

2) ПРЫЁМНАЯ ПАДАРОЖЖА загр. камедыя ў 2 частках.

3) ЗАВІРУХА загр. камедыя з удзелам Бэн Цю